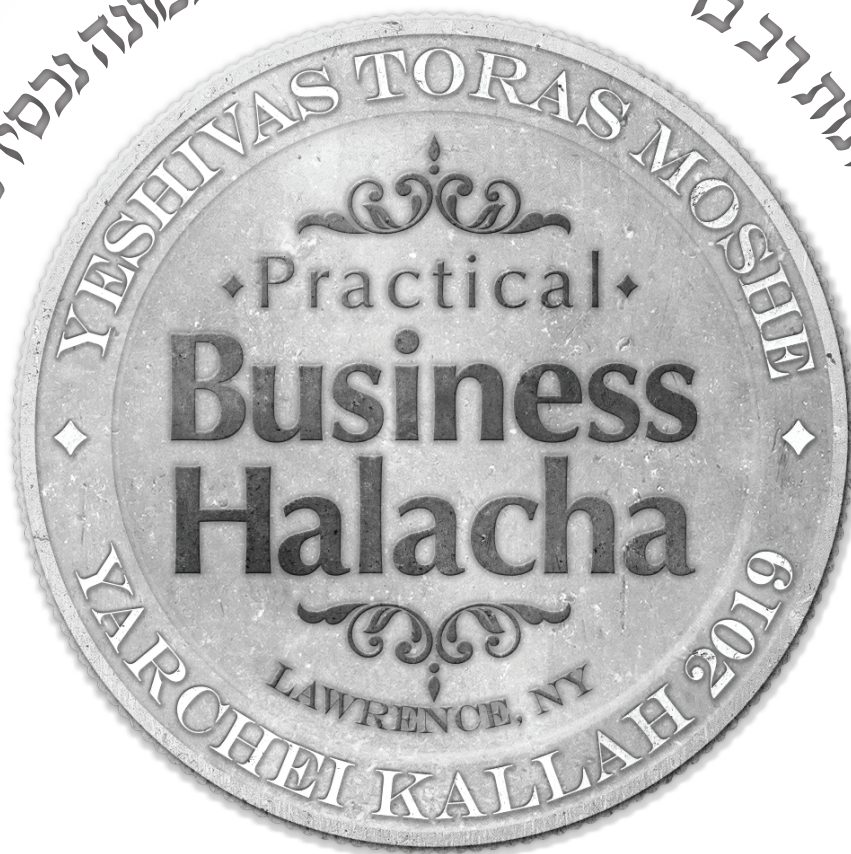

א"ש אמונת רב ברכות • הנושא ונותן באמונה נכסין מתרבין

Yarchei Kallah 2019
Lawrence, NY

©
כל הזכויות שמורות

יוצא לאור ע"י:

Yeshivas
Toras
Moshe
ישיבת
תורת
משך

1412 East 7th street
Brooklyn, NY 11230

Tel: (718) 336 - 1770

Fax: (718) 336 -1799

americanfriends@torasmoshe.org

www.torasmoshe.org

זוּר

Tel - (212) 561- 5766

admin@nermichoel.org

www.nermichoel.org

עיצוב כריכה ושערים:

המעצב

0527-140-139 • איתמר נתן

ברוך אשר יקים את
דברי התורה הזאת

With great appreciation

The Rosh Yeshiva,
Yeshivas Toras Moshe and Ner Michoel

Extend their heartfelt gratitude to

Beis Medrash Heichal Dovid

And the Morah D'Asrah

Rabbi **Mordechai Stern** Shlita

For their generous hosting of the
Toras Moshe Yarchei Kallah 2019

May the shul be zocheh to a
Shavuos of true inspiration

And may the entire kehillah
be blessed with health, happiness,
and yiddishe nachas

ברכה לדאש משביר

Yasher Koach for your contribution
to the success of this year's Yarchei Kallah

Your efforts and nesiah b'ol
played a vital role in creating this event

May you and your families
be zocheh to ברכות עד בלי די

Co-chairmen:

R' Chaim Schulhof R' Eliyahu Berger

R' Zev Aeder

R' Reuven Knobel

R' Tzvi Koplowitz

R' Leon Mayer

R' Nesanel Vogel

לע"נ

יחיאל נתן בן שרגא דוב הכהן

משה בנימין בן מנחם

ת . נ . צ . ב . ה .

Practical Business Halacha

1 Issue

Is Geneivas Daas forbidden only in a business deal, or in general relationships and communication as well?

מדאי מקומות:

- 8.....גמרא חולין דף צג: במשנה עד דף צד. "מפני הסכנה"
10.....רא"ש פרק גיד הנשה סי' יח
11.....יראים מצוה קכד
13.....יראים מצוה רלה
15.....סמ"ג לאוין קנה
16.....רמב"ם הלכות דעות פרק ב' הל' ו'
17.....רמב"ם הלכות מכירה פרק יח הל' א'
19.....שלחן ערוך חושן משפט סי' רכח סעיף ו'
21.....שו"ת חכם צבי שאלה כו

2 Issue

Deceit and Misrepresentation in Business Dealings

מדאי מקומות:

- 22.....גמרא בבא מציעא דף נט: במשנה
24.....רמב"ם הלכות מכירה פרק יח הל' ב-ו
25.....שלחן ערוך חושן משפט סי' רכח סעיף ו'

2 Issue

Misrepresentation in Advertising

מדאי מקומות:

- 26.....גמרא חולין דף צד: "היכי מכריזין" עד "אינהו דקמטעו נפשיהו"
27.....תוס' ד"ה אינהו דקא מטעו אנפשיהו רמב"ן ד"ה הא דאמרינן אינהו דאטעו אנפשיהו
28.....שלחן ערוך חושן משפט סי' רכח סעיף ו'
29.....Practical Shailos Le'Maaseh

[דף צג ע"ב]

[illegible]

הגיד. וכן ראיתי רצוני שהמירו בשר יבש שנשלח ביד עוזד כוכבים ומתקלקל החומר (מה) והמחיות שמימי בשר ייקר וישראל כגון בנימיל מוסיף דוד והמור שמיטל אלל החמה והמירו (עם) [ו] ואיבעית אימא מתקוק שאין מכריזין גזירה שמה יתנו לו צפני ישראל ואומר ישראל יקנה מן העובד כוכבים דכשרואה אותה מתורבה כפור שמיטל הגיד:

יד וא' צעית אימא מטוס גרונז ליה לעמיה לעויד כוכבים דקצור ישראל זה אוהבו מאוד דלחר שערט זה ותקנה לו עד שראיה לו שלמה לו ואמר שמואל אקור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעמו של עובד כוכבים, ושנייט קמא עיקר דהא אבי מוקי ברייתא דלקטן דמי זה ובעוד כוכבים צין שלימה וצין חסוכה אין

הגהות הב"ח

א דפייסי למבורי לא הוי מתנה אלא כמין מכר הוא:

מעדני יום טוב

[illegible]

גידה והתחלפה בנחת כולי הלא היא לא חישיון דלה חישיון שיחזקו קך ליד עשדי כרובים אלף הכיכ
 ישראל שכלה ליד עזר כובסכ חי' דהם מתקום שאין מרחיון חיש' ישראל שאל לקנות ממנו
 אפילו תחוסה שיעל גידה לילמלך ללך שכלה לשבד כובסכ ליש' שיעד על אחר ניקור
 טרפיהה ראל. מוסקום: [a] וזא"ב בפקום בנא"ב בבריוון ב"י. ח"י פמיון ללמקן:
 [z] וההדיא רש"פוא" רפ"יסייה ז"בברירה גכס. דנגמרא אמרינן דהא דשמואל דאמר אקור
 לגביז ט"י לאו פסירוס תאמר אלל מכללל דאחמר דשמואל הוא קעבר דמברא ח"ל לשמיעה
 פייסיה למטריה מ"ן סברו לגמל מועמרת. מברא פסירוס רחשע שוברס דהא דה סה (הסר)
 פייסיה ואקפיד מ"ן אקפד אמר אפי' מרגולת טרפיה סהו ויהיה נשיליה דמא דשמועה
 (ומחילף) שטוסה בחוקא שטוסה ומצירו דבטוריה הווא טעמא דמוזין מברא דלשומא דמז' דנכמ'
 ו'י גראל דלשן תמורה הווא היא טרפיה לאו דוקא אלל כלומר טרפיה שטוסה היא ד' בנמ'
 דכרשע (שטוסה) דאז אמר אנפקא ח"ל לאקשוי אנפקי תמורה מוצא (והטעם כובסכ סבור
 שהיין חי): [q] ז"ל דה"ג לא קשיא דההיא אמר מכר היה. וא"כ לא גרס לל: [r] בבין
 דהיה. ומכר כ' כלום יומר לגמית דעת לפי שטען על דבר עשירי ומיניה תמורה יל'
 דאמרי' דרבינא ליה להא דהא בגמרא דהדין ליה דהש"ה אמרינן מכללל דאחמר ויל'
 צפירוס צפירי לא תמדי למי"ד טרפיה הווא קשד דל"ל אחמי פסיה אקורא ולמ"ד אנפקא
 ח"ל לאקשוי אנפקא חייא משמע (ומאוס) יקרא דדייה אקפד שעבר על דבריו) ותו מדלא
 הדין ליה בגמרא הלא דהדס כמין מכרס היה ש"מ סמ"ל לגמרא דלפן תלמך כקן אלל אי
 איכא אקורא בגמרינא דעת אקפד כובסכ אף במתנה אקור ואי ליכא אקורא אף במכר אי
 אקור ומיניה אפי' דורלי דקורא ו' איהם מתלמך כין מברא מ"מ מבייחא דמברא

דברי חמודות

[illegible]

(עז) ודחתירכות שניכר בהן בו. משמע דוקא אחס חסידות ולא אחרות שעשהם דים לתום שכולפיו ואע"פ דהתום היא החסידה המונחת ולא אמרי' אי חסידא דלחלף המונח היה מחליף דהוא זכרית גמולתה והוא ידע לחלפין פן יכיר ישראל לכן החליף האחרות אע"פ דהוא גרש' וגם יס להחמיר בציפור דלחרימ' אלץ בציפור דרענן כגון גזירות חס מירי המצבות שאלו החולפו גם האחרים שעשהם אע"פ שאין מירס מירסיהם דפסד' פשוטה היא לומר שאם היה מחליפין הטובים והמשפוחים שבהם היה מחליפין ואין לתום שמה' לא מנאל' לא גזירות אחרות כדוגמת המצבות והיה ידע פן יכיר ישראל בציפור' אלץ דוגמת הגזירות ומנאל' לא מגזירות אחרות דכתי' לה הדייקין וכו' חיששן כמ"ה ורואים מהא דלחמ' דמכריד פרק י' פישעלל דגנוסו גניסס במתהלס כס ישראל פן ידע ויהי מצינו וגם טרין פתוחים מלחא' יין והתיר היין שצדחית משום דלא חיששין שמה' משכו מהן לפי שהצחית היו מומינס ויהיהם והשאל' אמרי' לא חיששין דלחמ' משכו מן המצבות לפי שרלו לטעום או תנאלו וכו' יתיר מן היין שצדחית אלץ דהאי לא חילין אלץ דבדר הפשוט וההוא וכו' היכי דהתם המונחן לפסיתס הוא הוה ח"י גנזון דידן הבהמה הוהה לחלפין כי"ב ח"ה סי' ר"ו) (עז) ואביא' בטקסין שאין מבריוון בו. עיין גמרי דלקמן דבדרי רבינו עמרם שם גמ'ד: (א) בבין מבר דיה. ומנאל' למד טעור ח"מ מיון ר"מ שאסור לגנוז דעת בני אדם שמכר כגון אם יש טום שמקורו נרין להודיע ללוקח ואם הוא עובד כוכבים ופי' רמ"י וזל' אפילו אין מוכרו לו ביקור ואם שם חסידים ממדרי' כס דל"ל שאינו מיקרו כשישר אונא' אלץ דוקא אלץ אפילו אין שם שם ויקר כלל גמזמן: (פא) ודרי' תריז' בו. הייתי מברך דלמך ישראל לעבוד כוכבים שהיא כשרה. ושמואל פגנעס נתן לו שלל הי"ל לתום שמה' ראה ישראל אחר ונאמר' דייקין מניה דמשום גניבת דעת אחר דקפיד מנ"ס גמ' בשם החסידות וקפיד' אלץ לא דהא אחרת גזירה שמה' איתננו בו וימכין דלחמין גזירה שמה' סי' א' כן מה לו דלגנעה' וזה לא אימא גזירה ורואים להכשיל' החסידותו שכתב דמסע' מיעד' דלגנעה' דגזירה דקטנין

קיצור פסקי הרא"ש

י"ח אסור לגנוב דעת הצדיות ואפילו דעתו של עובד כוכבים ולא יסרב נחמירו שישעוד אללו ויודע זו שלא ישעוד. ולא ירבה לו בתקריבת ויודע שאינו מקבל ולא יפתח לו חזיות המכורות

תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 451 לד חולין תלמוד בבלי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

The Rosh paskens like the first answer of the gemara, and rejects the second answer where the gemara applies Shmuel's halacha of גניבת מתנה by מכירה to the case of the mishna of גניבת דעת.

סימן קבר לא תגנובו.

את ה' אלהיך תירא ותעבוד ותקיים ככל אשר צוה בפרשת קדשים (ויקרא י"ט, י"א) לא תגנובו. ותניא בת"כ לא תגנובו מה ת"ל מכלל שנאמר בגניבה שנים

ציונים ביראים ישן סימן רנ"ה – רמב"ם לאו רמ"ד, הלכות גניבה – סמ"ג לאו קנ"ה – חינוך מצוה רכ"ד – טושו"ע חו"מ סימנים שמ"ח-שנ"ח

ספר יראים השלם <מהדורה חדשה> עמוד מס 111 ב אליעזר בן שמואל ממץ הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

תועפות ראם	ספר	סימן קבר	יראים	צג
(א) למיקט ע"מ לשלם תשלומי כפל ע"מ כו' כ"ה נדפס וכל"ל אולם נסה"מ להרמז"ס ל"ח רמ"ד כתוב כמס"כ כאן וכ"ה בשאלות דר"ג שאלתא ד'. (ב) פ"ז דצ"ק ושם איתא ז' גנבים הם וכ"ה במכילתא משפטים פ"ג.			ישלם למדנו עונש אזהרה מנין ת"ל לא תגנובו לא תגנוב ע"מ למיקט (א) [לא תגנוב] ע"מ לשלם תשלומי ד' וה'. בן בג בג אומר לא תגנוב [את] שלך מבית אחרים שמא תראה בגנוב אלא שבור את שיניו ואמור לו את שלי אני נוטל. ותניא בסנהדרין באלו הן הנחנקין (פ"ו, א') לא תגנובו בגנוב ממון הכתוב מדבר אתה אומר בגנוב ממון או אינו אלא בגנוב נפשות אמרת צא ולמוד מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, במה הכתוב מדבר בממון אף כאן בממון. נראה ל' לפרש בממון למעוטי נפשות אבל גונב דעת הבריות במידי דממון הוי בכלל ממון ועובר על לא תגנובו. כדתניא בתוספתא (ב) ומייתי לה בחולין בגיד הגשה (צ"ד, א') ג' גנבים ⁴⁹ הן הראשון שבכולם גונב דעת הבריות והמרבה לו בתקרובת ויודע בו שאינו מקבל, מסרב בו לאכול ויודע בו שאינו אוכל. ואין לומר שאיסור גניבת דעת במידי דממון דרבנן שהרי מצינו שנענש	

The סימן קבר holds that the איסור of גניבת דעת is only within ממון – monetary dealings.

(ה) כ"ל והסמ"ג לאוין קנ"ה כתב לא תגנובו לא קאי אבעמיתו במליצת הלשון דא"כ היה לו לומר מעמיתו ועוד כי ניגון טעם כו' וחדוש צעיני שלא זכר שם רבינו ע"ז, וראיתי בס' קובץ להרמב"ם פ"ב מהלכות דיעות ה"ו ש"כ דאפי' לפי הסודרים דגנבת דעת אסור מה"ח אף לגוי היינו דוקא במכירה אבל גבי מתנה דג"כ אסרינן גניבת דעת ודאי אינו אלא מדרבנן⁵⁰ א"כ שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום [וכתיב (שמואל ב' ט"ו, י') ויגנוב אבשלום את] לב אנשי ישראל וכתיב ותגנוב את לבבי. וחמור גונב דעת מגנוב ממון ונפשות שהרי התירה תורה בעובדי

רבינו שפי' לא לגנוב ע"מ למיקט כהי"מ שכתב השיטה מקובצת לצ"מ שם דמיירי שאינו רוצה לעכב הגניבה צידו אלא הוא גונב ע"מ לזערו וכמש"כ רא"ג סי' ד' והדר אהדריה ניהליה עיי"ש הע"ש אות ו' דודאי מיקרי גונב דעת הצריות צמידי דממון והוי דאורייתא כמבואר צדרי רבינו ועין נדרים (ע"ח, צ') השותק ע"מ למיקט כו' וצס' ידות נדרים יד שאלו אות כ'. (ו) מה"ח כו'. בספר רביד הזהב פרשת קדושים פסוק לא תגנובו כ' ע"ז תימה הרי ס"ל ר' יוחנן (נדרים ל"ז, צ') דמקרא אסור

כוכבים⁵⁰ גונב נפשות דכתיב גונב נפש מאחיו מבני ישראל ולא מבני עובדי כוכבים. ממון, אמרי' בב"ק בשור שנגח (את הפרה) [ד וה'] [ל"ה, ע"ב] ראה ויתר גוים התיר ממון [של כנענים] לישראל וגונב דעת אפי' של עובדי כוכבים אסור שלא מצינו שהתירה תורה בעובדי כוכבים. ואע"ג דכתיב לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו [האי בעמיתו] (ה) לא קאי אתגנובו, שהרי טעם ניגון מפסיקו, ומצינו פסוקי טעמים מן התורה (ו)

(א) כל"ל וצנדפס חסר כל הסימן וכן ליתא צמנין המצוות של צה"ג, ורצינו אע"ג שכלל הספר נמשך אחר הצה"ג עכ"ל כאלן נטה ממנו וחשב למנין מ"ע "מדבר שקר תרחק" והסמ"ג עשין ק"ז נמשך אחר דברי רצינו וחשבה צמנין אבל הרמב"ם השמיטה, וממה שאמרו בשבועות (ל"א, א') האי מדבר שקר תרחק נפקא הא ודאי שקורי קא משקר ורחמנא אמר לא תענה צרעך עד שקר יש לכאורה להוכיח דמדבר שקר תרחק לאו עשה גמור היא וכהרמב"ם דאל"כ מאי אילמא הללו דלא תענה מינה אולם י"ל לפמ"ש ביצמות (ז'), א') לא תעשה חמור מן העשה שפיר מקשו בגמרא דאיכא חומרא

דדבר. ורצינו חידש כאלן דשקר שאינו צא לידי רעה לא הזהירה תורה עליו. וגרסה דצוה מיישב רצינו סוגיא דכתובות (י"ז, א') דאמרו צ"ה לצ"ש לדבריס מי שלקח מקח רע מן השוק כו' הו' אומר ישבחנו צעינו דלכאורה אכתי קושיית צ"ש במקומה עומדת והריטב"א פי' דכל שהוא מפני דרכי שלום אין צו משום דבר שקר תרחק ורצינו

לא ניחא לי' צוה אלא דעת צ"ה דכיון שאין השקר צא לידי רעה ואדרבה מניח דעתו צוה אין צו משום דבר שקר תרחק אבל צ"ש ס"ל שגרסה כגונז דעת הצעל ומיקרי יש צו רעה לצריות וצ"ר

ההיא יש צו רעה לצריות דדברי צ"ש כו' וגרסה מדברי רצינו דרעה לצריות אינו דוקא רעה דדבר שצממון שהרי הרצ אומר כן לצ"ש רעה לצריות שגרסה כגונז דעת הצעל ואף צ"ה דפליגי על צ"ש אינו אלא דס"ל לצ"ה שאין זה נקרא גונז דעת הצעל ואדרבה דעתו מעורבת עם הצריות הוא כמבואר דדברי צ"ה אבל אם צאמת מספר אדם לחצירו דבר שקר וגונז דעתו שסבור שהאמת איתו אף צ"ה מודו

דהתורה הזהירה ע"ז מדבר שקר תרחק אם לא שאין שם גניבת דעת כלל וכהך דכיד מרקדין לפני הכלה או שלקח מקח רע לצ"ה וז"ל ס' חרדים צפ"ד צמ"ע מן התורה התלויות צפה וצקנה מ' כ"ו. מ"ע לדבר אמת אפי' צמילי דעלמא דליכא זהו דררא דממונא שנאמר מדבר שקר תרחק משמע אפי' ליכא רק דיבור דעלמא כו' ממנין

סימן רלה

מדבר שקר תרחק.

צוה יוצרינו בפרשת ואלה המשפטים מדבר שקר תרחק (שמות כ"ג, ו') חייב להתרחק (אכל) [מכל] שקר שיוכל [לבא שקרו] לידי [הזק] (א) חבירו וצריך לתת לב בזה הענין (שיוכל לבוא

ציונים רמב"ם מוזכר בליית רפ"א והלכות סנהדרין פרק כ"א הלכה י' ובפרק כ"ב הלכה ב' ופכ"ד ה"ג והלכות עדות פרק י' — סמ"ג עשה ק"ז — חינוך מוזכר במצוה ע"ד — טושו"ע חו"מ סימן י"ז סעיף ח' ל"ד. ט"ו

In addition to what we have seen that the ספר יראים holds in the איסור of שקר תרחק only applies to monetary dealings, the same is true about the איסור of שקר תרחק.

תהניג לרשצ"ן עכ"ל משמע ללא ס"ל כדעת רבינו היראים כאן ועיין צס' מנצ הישר סוף תשובה ה' שרצ גאון א' נצר לי מאד שלא פרט שמון כתב מדעתו ציחור הגמרא דכחוצות שם כדברי היראים כאן ויפה כיון ומה שהשיג עליו המחבר שם צתשו' ו' הוא פטומי מילי בעלמא ואילו ראה או ידע דברי היראים דכאן גם הוא ה' אומר שמחלוקת הראשונים הוא צה השקר שאין צו הפסד לזולתו או אונאת דברים שאינו צא לידי רעה אם הוא איסור תורה או לא ועיין צס' תו"א חלק צ' פ"ד צציחור אימא לן מילי דכדיצי דצכורות

שקרו לידי היזק). ומקצת פירשו רז"ל בשבועות פרק שבועת העדות (ל', ב') דתנו רבנן מניין לדיין שלא יעשה סיניגוריא לדבריו ת"ל מדבר שקר תרחק, מניין לדיין שלא יושיב בור לפניו ת"ל מדבר שקר תרחק (מניין לתלמיד שיושב לפני רבו ורואה זכות לעני וחובה לעשיר שלא ישתוק ת"ל מדבר שקר תרחק) מנין לתלמיד שיושב לפני רבו ורואה זכות לעני וחובה לעשיר

עכ"פ מדרבנן ועיין יצמות ס"ג א' דא"ל רצ לר"ם צריה את לא תעציד הכי שנאמר למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' ולא אמר משום מדבר שקר תרחק וכן אמר ר"ז סוכה (מ"ו, צ') לא לימא איניש לינוקא דהיצנא לך מידי ולא יהיצי ליה משום דאמי לאגמוריה שיקרא שנאמר למדו לשונם דבר שקר ולא אמר משום מדבר שקר תרחק.

שלא ישתוק ת"ל מדבר שקר תרחק. מניין לדיין שיודע בדין מרומה שלא יאמר הואיל ועדים מעידין אותו אחייבנו והקולר יהא תלוי בצואר עדים ת"ל מדבר שקר [תרחק] וטובא איכא התם ומקצתן כתבתי.

וכל יראי ה' יתנו לב להתרחק שיוכל לבא לידי רעה. ואם יאמר לא חשבתי שיבא הדבר לרעה, דבר המסור ללב לכך נאמר ויראת מאלהיך.

אבל שקר שאינו בא לידי רעה לא הזהירה תורה עליו דדבר למד מענינו שברשע רע לבריות הכתוב מדבר דכתיב מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג כי לא אצדיק רשע. והא דתניא בכתובות פרק ב' (ט"ז, ב') כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים [כלה] כמות שהיא וב"ה אומר כלה נאה וחסודה

(א) כאן צ"ל מה שהקפתי לעיל וט"ס צ"ש וצ"ל (אמר להן ב"ש אלא מעתה מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנה בעיניו או צ"ה:

יגנינה בעיניו הוי אומר ישבחנה בעיניו) אמרו ב"ש לדבריהם הרי שהיתה חגרת

או סומא היאך יאמר כלה נאה וחסודה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק (א)

ההיא יש בו רעה לבריות כדברי ב"ש שנראה כגונב דעת הבעל.

קנה בפרשת קדושים כתוב (ויקרא יט, יא) לא תגנובו [ו]כבר בארנו למעלה (ל"ת קנר) שבממון הכתוב מדבר, ותניא בת"כ (קדושים ריש פרשתא ב) מכלל שנאמר בגנבה (שמות כב, ג) שנים ישלם למדנו עונש אזהרה מניין תלמוד לומר לא תגנובו, לא תגנובו על מנת למיקט, לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל ארבעה וחמשה, בן בג בג אומר לא תגנובו (ו) משלך מבית אחרים אלא שבור את שיניו ואומר לו שלי אני נוטל (ע"פ יראים ס"י קכד)¹:

ע"י גניבה פ"א הל' ב, חר"מ שמח סעי' א ופת"ש ס"ק א.

ותניא בתוספתא דבבא קמא (פ"ז הל' ג ע"ש) שלשה² גנבים הם הראשון שבכולם גונב דעת הבריות, מרבה לו בתקרובת ויודע שאינו מקבל/ו/מסרב בו לאכול ויודע בו שאינו אוכל (יראים שם ע"ש), (ותניא) [ותנן] במסכת סוטה (ט, ב) לפי שגנב אבשלום שלש גנבות לב אביו ולב בית דין ולב כל ישראל נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שמואל ב יח, יד) ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום, וגונב דעת הבריות נקרא גנב שנאמר (שמואל ב טו, ו) ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל וכתוב (בראשית לא, כו) ותגנב את לבבי (ע"י יראים שם). גרסינן בפרק גיד הנשה (חולין צד, א) אמר שמואל אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת הגוים, ויש ליתן טעם אף על גב דכתיב (ויקרא יט, יא) לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו, לא תגנובו³ לא קאי אבעמיתו במליצת הלשון דאם כן היה לו לומר מעמיתו ועוד כי ניגון טעם מפסיקו, כדאמרינן במסכת נדרים בפרק אין בין המודר הנאה (לו, ב) ושום שכל (נחמ"ח, ח, ח) אלו פסוקי טעמים משמע שפסוקי טעמים מן התורה³ (ע"פ יראים שם וע"ש):

ע"י דעות פ"ב הל' ו, מכירה פ"ח הל' א, וחז"מ רבח סעי' ו.

כל הגונב ממון משהו פרוטה ומעלה עובר על לא תגנובו ואין לוקין על לאו זה שהרי ניתן

ל"ת קנר

א. שהן מצוין בידו, אחד וכו' וכ"ה לשון הרמב"ם ע"י הערה 6.

ל"ת קנה

א. אפילו דעתו של גוי, ד"ר. ב. אין עומד בעמיתו במליצת הלשון כי היה וכו', ד"ר.

ל"ת קנה

1. כ"ה בילקוט ובתו"כ לפנינו ליתא ע"ש, וע"י ב"ק כז, ב כח, א ותוספתא שם סוף פ"י, וע"ע פת"ש ס"י שמח ס"ק א.
2. כ"ה לשון היראים, וציין גם לחולין צד, א וע"ש ובתוספתא.
3. משמע דהוא מן התורה וכ"כ היראים שם להדיא, ולפ"ז לכא' גם גניבת ממון מן התורה ממקרא זה, וביראים שם כתב דמותר, וצ"ע, אמנם בדעת רבינו י"ל דגם גניבה מעכו"ם אסור מלא תגנובו וכ"מ מדברי הרמב"ם ריש הלכות גניבה והעתיקו רבינו בסמוך, אמנם לענין גזילה מעכו"ם משמע ברמב"ם ריש הלכות גזילה ה"ב שאינו מלא תגזול (וע"ש בכס"מ ובאחרונים) וכ"מ בב"ק קיג, ב, וע"י מש"כ בל"ת קנו הערה 1.

5. ברמב"ם הקטנים הלומדים, ונראה שרבינו השמיט ע"פ מש"כ בגמרא מיקרי דרדקי ומתנו רבנן ע"ש ומשמע אפילו גדולים ודעת הרמב"ם צ"ע, ולענין בנו משמע גם ברמב"ם שאף גדול בכלל.
6. לשון הרמב"ם, שהן מצוין בידו וכ"ה גי' ד"ר, ולכא' לגי' ד"ו הכונה בשינוי הלשון דלפי מסקנת הגמרא לפי פירוש רש"י אין המיעוט בזה משום שהוא שכיח (ומוכח שם דלפ"ז מלמד חינוקות לא היה חשיב מצוי) אלא משום דכשנמצא בידו לא הוי מעשה גניבה המחייב ולפ"ז לכא' כשלא ה' ברשותו י"ל דחייב, וכך יש לפרש כונת הלשון לגי' ד"ו שהפטור משום שהיו מצוין בידו כבר קודם הגניבה.

ספר יראים סמ"ג agrees with the ס"ק יראים.

אָלן כדי להראות לבחינת שחרור משוּב ומצב
 צעירי מוסר. ומתקני שלל האמנים יצאו:
 ז' אלא מקביל אל האדם בבשר פנים
 יפות. צפ"ק לנסות: כך אמר
 חכמים הקנאה ותחזקת וכו', צפ"ד לנסות:
 פ"ג א' המחלף בדרך זו נקרא תוסת
 חרי הוא אמר בניד
 ובפר' עליו מאשר וכו', צפ"ק למענות
 (דף י"א):

דפ"ק

16

17

קנין. הלכות מכירה פי"ח

מגיד משנה

ואפילו לגנוב דעת הבריות וכו'. מומרא דשמואל בגיד הגשה שם אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת עכו"ם:
ב אין מפרכסין בו. משנה בזהב (כ"מ דף ט.) ופירש מפרכסין לביעה ומיקון בלדס שם היה שיער זקני לכן לזכור כדי שיהיה נער אסור וכן כיוצא בזה:
אבל מפרכסין את החדשים וכו'. מפורש בגמרא שם:

ג אין מפרכסין את האדם במים של חורין וכו'. פי' חורין סובין ולסון הגמרא והכללות אין מפרכסין לא את האדם ולא את ההנהגה וכו' מלי אין מפרכסין הכא מרגימו מלי דחורא פירש"י משקין חותן מי סובין וכן נפחין מעיה ושערה מקף (כשרטת) ויחר הדברים מפורשים שם. ומ"ש ולא שורין את הנשר שמלכין והפסוק נראה שכן. לכן רש"י ז"ל: ואין מוכרין בשר נבילה וכו'. פי' גיד הנשה (מולין דף ט"ז):

ד מותר לברר חרישין ולא על הגמורה וכו'. משנה בזהב (דף ט.) ופסק כהנמים: ומותר לחנוני וכו'. גם זה באוסה משנה ופסק כהנמים:

ה אין מערבין פירות בפרות וכו'. מפורש במשנה (כ"מ דף ט"ז: ט.). ומ"ש ואפילו היו יעטת ביוקר ומדשות בזהב וכו'. כרימא שם ופירוש הלכות. ופירוש אע"פ שהוא מוכר מן המדשות והיעטת שהוא מערב הם יומר ביוקר אסור מפני שהלוקח יראה לישטן ולכן הישנות טעונות להחיות: בין התירו לערב קשה ביד וכו'. פי' חוק נחלס והטעם מפני ששכחו. מפורש במשנה שם (דף ט.). ומ"ש בין הגמות וכו'. בגמרא ובהלכות ח"ר נחמן בין הגמות שני והאידנא דקא מערבי אלא בין הגמות סברי כרב

אחא דמיא רבי אחא ממיר בדבר הנשעט ע"כ. (ופירש"י בין הגמות שני דמשכיתו מחסרסין זה ע"כ וזה נשעט טעם אחד אלא לאחר הגמות שכבר קלט כל אחד טעמו וירחו אין משכיתו אלא פוגמו ע"כ):

ו אין מערבין מים ביין וכו'. ומ"ש שנתערב וכו'. משנה שם: ולא לתגר וכו'. ומ"ש ששני טמן מים הרבה. ודקא הוא דלמיר כל מטרל דלא דרי על חד חלה מלי לאו ממיר הוא. וזמירניו מו בגמרא וכו' *דמיתו ממיר חייא ומערב ביה פירוש עד שלא יהא ניכר טעם המים א"כ אין לדבר פירוש. פירש"י ז"ל א"כ דכולי האי חיישין אין לדבר סוף שפק הוסיף לנכס יהא אסור למכור לחנוני שמה יערסו בין אלא לא משני כהנמים אלא בזמן שאני מוכר לו דבר העשוי למות בו כמו שהוא עכשיו עד כאן. והוא דיון לכל כיוצא בזה. והמחבר לא הביא דיון של דבר לפי שאינו מלי שנתערב מים כל כך ביין: ומקום שנחגו להחיל וכו'. משנה שם: והוא שיהיה בין הגמות וכו'. בגמרא שם והטעם שזמן הגמות קולטים המים טעם היין אלא שלא בין הגמות הוא נמשך כחלו הוא מנוח:

ז התגר נוטל וכו'. בגל וז משנה שם כלשהו. ופירש"י שלא יתכוון לערב. להוציא קול ולקנות הרוב ממקום משוכה ולעבר בו ממקום אחר ושכניו סבורים שכל הפירות מאתו מקום ע"כ:

ח אסור לערב שמרים וכו'. כרימא שם ובהלכות וסוף הכרימא אלא מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום. ופירש"י דיוס ואמש לאו דיוקא אלא חלוק הכלים הוא שיש להקפיד מהנחת לחמים. וזהו שכח המחבר אלא אם עירה היין וכו': * (וכ"ה גי' רש"י, ובגמ' גרסין דטפי ומחילה וכו' וכן היה.)

המוכר

לחם משנה

דמחלקת ר' יהודה ורבנן דמוכר לו שמן מוזק בפירות וכו' הא סברי רבנן דיון לו שמן וכן בלי שמרים אלא במוכר שמן כסם מודו רבנן ר"י יהודה והוא ז"ל פסק כהנמים ולכן כחב דבשמן מוזק אינו מקבל שמרים ונקטם יקבל לוג ומחלה שמרים כדברי ר' יהודה דאפילו רבנן מודו ליה כהנא ולפי זה פסק כלשהו קמא דהוא סברת אבוי דקרימא ליה לדברי כהנמים אסור לערב שמרים ומפני כן כחב אסור לערב שמרים בין ביין בין בשמן או שהוא ז"ל סבור דמחלקת ר"י ורבנן הוא במוכר שמן כסם ומה שאמר המוכר שמן מוזק ר"ל שנתן לו מוזק ונשאריו השמרים בידו אלא לא הוציר בשעת המנה מוזק וכו' הא סבר ר"י דיוצא לוג ומחלה שמרים אלא כשהוציר לו בפירות מוזק מודה ר"י לרבנן דיון לו שמן וכן בלי שמרים והוא ז"ל פסק כרי"י דבשמן כסם. וטעם לוג ומחלה ובמפרש מוזק יתן לו שמן וכן דברי הא אפילו ר"י מודה ולפי זה פסק כלשהו בתרא דר"ש דלמיר דלדברי ר"י אסור לערב שמרים ודעת הרבה מפרשים לפרש כן דברי רבנו וכמ"ל הרב מהר"ק ז"ל בסמן רכ"ט אלא דעת ה"ה לפרש כפירוש הראשון. והרב מהר"ק ז"ל בסמן המוכר הכותה הדבר כדברי ה"ה ונמוקו עמו מ"מ מ"ש שם דר"ש מי שפירש שהסוכר כדברי ה"ה הוא דלמיר לפרש כן כדברי הרמב"ם ז"ל אין זה במשנה דברי ה"ה ז"ל שאמ"ל כחב ופסק כלשהו קמא ולפי זה מי שפירש לא פסק אלא כלשהו בתרא דר"ש כדכתיבנא עם שאפשר לראות דיוסק רבנו שכח ה"ה לא קאי אלא לפי פירושם והפך יש מי שפירש מ"מ אין זה במשנה לשון והעיקר דקד ים מי שפירש לא ראה לפרש כן כדברי רבנו אלא כדברי הגמרא בלד. וא"ת איך כחב רבנו דאסור לערב שמרים הא אם מוכר שמן כסם מותר ליתן לו שמרים ז"ל דגורין אטו כשמפרש לו מוזק הלכך לא יעירס בידה אלא לעולם יתן לו שמן מוזק ונשימנה עמו שמן כסם יתן לו השמרים ופירש מהשמן לוג ומחלה: ואפילו שמרים של אמש בשמרים וכו'. כ"ס' הוזהב (דף ט.) שנינו ואין מערבין שמרי יין ביין אלא נותן לו שמרי ומפרשים בגמרא אין מערבין שמרים של אמש בשל יום ולא שם של יום בשל אמש אלא נותן לו שמרי ופירש"י של אמש מין ששפה בשל אמש ונשאריו השמרים אין מערבין אותו בין ששפה היום שמרי יין זה מקלקלים היין

הנהגות מייבוגיות

ד [א] כהנמים לבי רבי יהודה דאמר לא יחלק בו לא יחפור ע"כ: ח [ב] לשון ס"ג לאין סמן ק"ט (דף ט"א) יש טקטות שנהגו לטפור פירות טקטות ובריות ודויתו והשמיים צוללים והכל כמנהג דבריהם לפיכך אביר בירושלמי פרק שני דבאשם הדיבה

פי"ח ה אין מערבין פירות בפירות וכו'. פירוש בעל היות האומר פירות שדה פלוגי אלו מוכר לך לא יערסו בפירות שדה אחר ואין לרין לומר אם פסק למכור לו מדשים שלא יערב עמהם ישנים: ואם היה מעמו ניכר וכו' ולפיכך מותר לערב אותו. קשה לי מאי ולפיכך דלי אין טעמו ניכר אסור הוא ולי טעמו ניכר כבר כתב שמוכר לערבו ולמה לי למנקט לוקח. ולרין שיון:

לפיכך

הישנים כדי שיראו חדרשים. אבל מפרכסין החדשים כגון שישוף ויגוזין ויפיה כל צרכיו: **ג אין** משרבטין את האדם במים של חורין וכיוצא בהן כדי שיחפח ויראו פניו שמונים. ולא צובעין את הפנים בשרק וכיוצא בו. ולא נופחין את הקרבים ולא שורין את הבשר במים. וכן כל כיוצא בדברים אלו אסורין. ואין מוכרין בשר נבילה לנכרי בכלל שחומה אע"פ שהנבילה אצלו כשהוציאה: **ד מותר** לבור את הגרסין אבל לא על פי המורה. שאינו אלא כגונב את העין וידמה שהוא הכל ברוח. ומותר לחנוני ואלחלק קליות ואגוזים לחניוקות ולשפחות כדי להרגילן לבא אצלו. ופוחת משער שבשוק כדי להברות במקופין ממנו. ואין בני השוק יכולין לעכב עליו ואין בזה גביה הרעת: **ה אין** מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים. ואין צריך לומר ישנים בחדשים. אפילו הישנים ביוקר וחדשים בזול. מפני שהלוקח רוצה ליישגן. ביין הוא שהתירו לערב קשה ביד בין הגמות בלבד מפני שמשכחו. ואם היה טעמו ניכר מותר לערב בכל מקום. שכל דבר הניכר טעמו מרגיש הלוקח ולפיכך מותר לערב אותו: **ו אין** מערבין מים ביין. ומי שנתערב לו מים ביין לא ימכרנו בחנות אלא אם כן מודיעו. ולא לתגר אע"פ שמודיעו שמרמה בו אחרים. ומקום שנחגו להחיל מים ביין יטיל. והוא שיהיה בין הגמות: **ז התגר** נוטל מחשב גתות ונותן לתוך פיסם אחד. מחשב גתות ונותן לתוך מגורה אחת. ובלבד שלא יתכוין לערב: **ח אסור** לערב שמרים * בין ביין בין בשמן ואפילו כל שהוא. ואפילו שמרים של אמש בשמרים של יום אסור. אבל אם עירה היין מכלי אל כלי נותן

אחא דמיא רבי אחא ממיר בדבר הנשעט ע"כ. (ופירש"י בין הגמות שני דמשכיתו מחסרסין זה ע"כ וזה נשעט טעם אחד אלא לאחר הגמות שכבר קלט כל אחד טעמו וירחו אין משכיתו אלא פוגמו ע"כ):

ו אין מערבין מים ביין וכו'. ומ"ש שנתערב וכו'. משנה שם: ולא לתגר וכו'. ומ"ש ששני טמן מים הרבה. ודקא הוא דלמיר כל מטרל דלא דרי על חד חלה מלי לאו ממיר הוא. וזמירניו מו בגמרא וכו' *דמיתו ממיר חייא ומערב ביה פירוש עד שלא יהא ניכר טעם המים א"כ אין לדבר פירוש. פירש"י ז"ל א"כ דכולי האי חיישין אין לדבר סוף שפק הוסיף לנכס יהא אסור למכור לחנוני שמה יערסו בין אלא לא משני כהנמים אלא בזמן שאני מוכר לו דבר העשוי למות בו כמו שהוא עכשיו עד כאן. והוא דיון לכל כיוצא בזה. והמחבר לא הביא דיון של דבר לפי שאינו מלי שנתערב מים כל כך ביין: ומקום שנחגו להחיל וכו'. משנה שם: והוא שיהיה בין הגמות וכו'. בגמרא שם והטעם שזמן הגמות קולטים המים טעם היין אלא שלא בין הגמות הוא נמשך כחלו הוא מנוח:

ז התגר נוטל וכו'. בגל וז משנה שם כלשהו. ופירש"י שלא יתכוון לערב. להוציא קול ולקנות הרוב ממקום משוכה ולעבר בו ממקום אחר ושכניו סבורים שכל הפירות מאתו מקום ע"כ:

ח אסור לערב שמרים וכו'. כרימא שם ובהלכות וסוף הכרימא אלא מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום. ופירש"י דיוס ואמש לאו דיוקא אלא חלוק הכלים הוא שיש להקפיד מהנחת לחמים. וזהו שכח המחבר אלא אם עירה היין וכו': * (וכ"ה גי' רש"י, ובגמ' גרסין דטפי ומחילה וכו' וכן היה.)

המוכר

פי"ח ה ביין התירו לערב קשה ביד וכו'. ואם היה מעמו ניכר וכו'. כ"מ

סוף פרק הזהב אמרין א"ר נחמן ויין הגמות שני והאידנא דקא מערבי שלא בין הגמות א"ר פסק דידעין וקא מחלי רב אחא בריה דרב אקא אמר הא מני רב אחא היא דמיתו רב אחא ממיר בדבר הנשעט ע"כ. לכאורה משמע דרבינו סבר דהאידנא סבירא לן כרב אחא אלא ממני דלמיר בין הגמות כ"ל דלא כרב אחא אלא זה אי אפשר דרבינו פסק ממני דבין הגמות וכו' אחא דממיר בדבר הנשעט. ונראה שהוא מפש דהאידנא מלי דקא מערבי שלא בין הגמות הוא מפני שאנו מערבין בכל כך יין קשה ביד דרגש הטעם אלא דין משנתנו הוא כשהעירוב הוא דבר מועט שאין הטעם נרגש ונעמא דמחלה כשהטעם נרגש היה לו ללוקח לטעמו ומדלא טעמו מחלי ולכן אפילו שלא בין הגמות מותר:

ו ובמקום שנחגו להחיל מים ביין וכו'. ה"ה דאם היה הטעם נרגש אפילו שלא בין הגמות מותר וכמ"ש ביד עירוב היין קשה ביד דמחוייבו שיהי הכח דטעמו נרגש וכן הוזהב הטור כ"מ מ"מ ס"י רכ"ט אלא מפני שאין אדם מערב כ"כ מים ביין שהוא טעמו נרגש דהו אינו מלי ומפני כן לא כחבו רבינו וכמ"ש ה"ה והמחבר לא הביא דיון של דבר שאינו מלי אלא לעיל ביין דבר מלי הוא לא לערב ביין רך שהוא טעמו נרגש:

ח אסור לערב שמרים בין ביין בין בשמן בו. בפרק המפקיד (דף ט.) אמרין אמר אבוי כשהמלל לומר לדברי ר' יהודה מותר לערב שמרים לדברי כהנמים אסור לערב שמרים וכו' א"ל ר"ש לאבוי דלדבריהם אפסא מקמבאל לדברי כהנמים מותר לערב שמרים לדברי ר"י אסור לערב שמרים ע"כ. וטעם שניהם מפורש שם ופירש"י מותר לערב שמרים המוכר שמן למכורו כסם בעת שהוא מוזק ששקטו ושקטו שמרי מותר לו לערב ולכלל שמרים המושקות שחורו ויחשבו ע"כ השמן כחב המנה ע"כ. ודברי רבי יהודה הוצרכו שם במשנה ר"י אומר אף המוכר שמן מוזק למכורו כל ימות השנה ה"ו מקבל עליו לוג ומחלה שמרים ע"כ. ודברי רבנו אפשר לפרש בשני פנים אי דקרימא ליה

מגדל עוז

ב ג אין מפרכסין בו' עד דגדסין אלו אסורים. פרק הזהב (דף ט.) ואין מוכרין עד שהנילה אלא. פי' גיד הנשה (דף ט"ז): **ד ד מותר** לבור את החדשים בו' עד ונלגד שלא ימכור לערב. פרק הזהב (דף ט.) ח * אסור לערב השמרים עד אלא השמרים בלד. פרק המפקיד (דף ט.): המוכר

סימן רבב סעיף א' או כד אונאה בדברים. דלפיין לה מדכמיז [ויקרא כ"ה י"ז] ולא טונו אש את עמיטו ויראת מאלקין. דלי לאונאות ממון כדר כמיז [שם שם י"ד] וזי ממכרו ממכר לעמיטן או קנה [לא] [אל] טונו כו'. וכמיז זיה ויראת מאלקין, לפי שהן דברים הנמסרים לנא אס כונמו להטות: בן נענה מיד. ילפיין לה בגמרא [ב"מ ג"ט ע"א] מדכמיז [עמס ד' ד'] הנה ה' נאז על חומת ארץ וינידו ארץ, וארץ הוא לשון אונאה, ומדכמיז נאז על ארץ, משמע שמוקד גשמוע, ומדכמיז וינידו ארץ, משמע שאינו ניתן להממין ולישא עונה, אלא כניכול תפשו העבירה דהאונאה בידו לענוש עליה מיד, ומה אמרו [שם] כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה: ג' אלא איראי השם. דדרשו [ב"מ שם] מדכמיז [ויקרא שם] לא טונו (עמיטן) [איש את עמיטו], עס שארן בתורה ובמלוות: ד' וזי שפאנה את עצמו מותר להטות. ג"י בסוף פרק הוזהב [המובא בצינים אות ב'] כתב דין איתא במדרש, וסיים צו דזה אינו קרוי עמיטן, עכ"ל. ושמיטו מפרשין דר"ל, אס אסד מאנה אוקר, ג"כ אסד מותר להטות, ועלמו דכתב, ר"ל ענמו של זה שמחיר לו המדרש לחזור להטות. ואינו נ"ל, דלשון ענמו אינו משמע כן, דה"ל מי שמאנה אוקר. ועוד, מאי איריא ענמו ואוקר, אפילו מאנה לאחרים ג"כ אסד מותר להטות. אלא נראה לי דר"ל שמואלל ככבוד ענמו ונפשו, על מה לא הוזהב התורה וגם אחרים מותרים להטות ולחולל ככבודו. ולחלויה נראה דהטעם הוא משום דאש כזה אינו ירא שמים, וכן משמע קאז בג"כ דהין דמי שאינו ירא שמים אינו מזהר עליו. אבל לא נראה לי, דאס כן לא הוזהב ליה לבחוב סמס שאינו קרוי עמיטן, אלא

סימן רבב

אסור להטות בדברים ולגנוב דעת הבריות ולרבות

במקח וממכר

ובו ב' פיעצים

א כשם שאונאה במקח וממכר **א** לכך אונאה בדברים וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון יסודה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון וזה בגופו וזה בממונו **ו** הציועק על אונאת דברים **ב** נענה מיד. הגה **ה** יאש אומרים דאין מלווין על אונאת דברים **א** לאלא ליראי השם **ו** ימי שמאנה את ענמו מותר להטות.

ב 'צריך לזהר ביותר באונאת הגר בין בגופו בין בממונו לפי שהזהר עליו בכמה מקומות.

ג 'צריך לזהר באונאת אשתו **ה** לפי שדמענה מצויה.

ד כיצד הוא אונאת דברים לא יאמר ילד בכמה אתה רוצה ליתן חפץ זה והוא אינו רוצה לקנותו **ה** היו חמרים מבקשים לקנות תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלוני והוא יודע שאין לו למכור **א** אם היה חבירו בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים **א** אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשי אבותיך **א** אם היו יסורין באים עליו לא יאמר לו 'כדרך שאמרו חבירי לאיוב הלא יראתך כסלתך זכר נא מי הוא נקי אבד **א** אם נשאלה שאלה על דבר חכמה לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה מה תשיב בדבר זה וכן כל כיוצא בדברים אלו.

ה 'זהר שלא לכנות שם רע לחבירו אף על

הל"ל שאינו בתורה ובמלוות, אלא נראה דכונן המדרש הוא כפשוטו, כיון דאין דרך בני אדם להטות אדם את ענמו, משו"ה אינו נקרא עמיטן, שאינו מכלל בני הישוב והדרך ארץ, ומשום הכי נמי סמס כאן מור"ס. **א** וציער שושן פירבז הדברים וכתב ז"ל, י"א דאין מזהרין אלא על מי שהוא ירא אלקים שנאמר [ויקרא שם] לא טונו אש את עמיטו, ופירוש עמיטו, עס שארן בתורה ובמלוות, אבל אס אינו ירא אלקים הכי הוא מאנה את ענמו, ומותר להטותו ג"כ, עכ"ל. נראה דפירש ג"כ למור"ס כן דחלף קאמר, וזה אינו, ולפי דברי עיר שושן חלה תניא דללא תניא: סעיף ג' ה' **א** פ' שדמענה מצויה. גמרא פרק הוזהב [ב"מ דף ג"ט ע"א], ור"ל לפי שהאשה רכה בטבע ועל גער מעט היא צובה, והשם יתנך מקפיד על הדמענות, ומימי שם עלה בגמרא מימרא דאמר אף על פי ששערי תפילה ננעלו שערי דמענות לא ננעלו, שנאמר [בבבליס ל"ט י"ג] שמעה תפילתי ה' ושועמי האזינו אל דמעתי אל חרש, ופירש רש"י [ב"מ שם ד"ה שמעה], אע"פ דרישא דקרא לשון בקשה הוא, מ"מ מ"ס אל חרש לשון עמיד הוא, והכי קאמר, צואת אני נועט שאין מדרק לשמוק [ולמרש] * [ולתהרש] על הדמענות, דאל חרש ואל תעשה ואל תמן כולן משמשיין לשון בקשה ולשון עמיד, כמו אל ימן נהלים קב"א ג' הכי לשון בקשה, ולא תמן לי מאומה [בראשית ל' ל"א] הוא לשון עמיד, ע"ש. וציער שושן כתוב ז"ל, שדמענה מצויה ואונאתה קרובה לבוא, שנאמר ואל דמענה אל חרש, ונראה דטעות סופר הוא*, ור"ל ודמעתי: סעיף ד' ו' כדרך שאמרו חבירי **א** איוב כו'. והס שאמרו לו כן, מפני שהיה איוב מטיח דברים כלפי השגחם השם יתנך ומדויות:

ע"פ רש"י

כבר חוקק במחזורות שלפניו

ע"ן מכליתא פרשת משפטים פ' י"ח.

צינים ומקורות סימן רבב (א) ג"פ י"ה ס"ב ב"מ ל"ב ע"ב מרפי הרי"ף, ד"מ א', (ב) י"ס בסמס מדרש*, (ג) לשון רמב"ם פרק י"ד ממסד דין י"ד. סימן רבב (ד) תיבת: לו נשמטה ממחזורות הבאה ואלך.

ביאור הגר"א

סימן רבב סעיף א' א. (ליקוט) ויש אומרים כו'. עיין גאר הגולה [אות ד']. ועוד כתב [הנ"י המובא בצינים אות א'] שם, וכמ"ס בסוף פ"ג דמגילה [כ"ה ע"ב] הלי מאן דקני כו'. ופ"ג דשבת נ"מ א' מאן דעבר אדרבנן כו'. בגמל שין [סוף פ"ג דמגילה שם], ע"ש בג"י [בב"מ שם] שפירש כמה פירושים שם (ע"כ):

ג"מ ע"כ, משמע דאס אינו בעל תשובה אין צו משום אונאת דברים, מספר החכמה, עכ"ל. ה. ע"ש [בג"י בשם החדוש], שסס כחוב אס הונה ענמן. ונלע"ד פשוט שפירוש, דאס הונה אוקר גס אסד מותר להטות. **סעיף ב'** ו. שם [בסור] סעיף ב', שם [ב"מ י"ח ע"ב] צמשה, וצרייטא [שם] דף ג"ט ע"ב. **סעיף ג'** ו. מימרא דרב שם [ב"מ י"ח ע"ב]. **סעיף ד'** ט. צמשה. ט. צרייטא שם. י. שם צמשה ושם צרייטא. כ. שם צרייטא. ל. כ"כ הרמב"ם בפ"ד [מחברין] דין (ד') [י"ד]. וכתב הרב המגיד, זה אינו מצוה, אבל יס ללמוד דבר מדבר, ופשוט הוא. **סעיף ה'** מ. מימרא דרבי חנינא שם [ב"מ י"ח ע"ב]. נ. דמפרש בגמרא שם, ופירש רש"י [ד"ה דשן] ואין פניו מתלננע.

באר היטב

שמעה תפילתי וגו', אל דמעתי אל חרש, ופירש רש"י, אע"פ דרישא דקרא לשון בקשה הוא, מ"מ אל חרש לשון עמיד הוא, והכי קאמר, צואת אני נועט שאין מדרק לשמוק [ולמרש] (ולתהרש) על הדמענות כו', ע"ש. שם [סמ"ע סק"ה]: **סעיף ד'** ג. לאיוב. והס שאמרו לו כן, מפני שהיה מטיח דברים כלפי השגחם הש"י ומדויות. שם [סמ"ע סק"ה]:

גניבת **QUESTION: Is the** in מחבר סעיף ו' combining both types of דעת in one halacha?

סעיף ו' ו' אם יש מום במקחו בו. פירוש, אע"פ שאין בו אונאה ממון מ"מ היה לו להודיע, והוא דומה לגניבת דעם דאסור אע"פ שאין בו חסרון ממון: ה' א"א יסרהב. פירוש, לא יפזיר בו, ומתכבד לשון זה, וגם אחר זה כתב ולא ירבה לו נפקדות, דקדקתי בפרישה [דרישה סעיף ו'] דדוקא ככה"ג להפזיר בו ולהרבות שלא כנהוג הוא דאסור, אבל לדבר לו פעם אחת ושמים בוא אכול עמי, מותר, כי אדרבה אם לא ידבר עמו כן יתבה חצירו, והרואים שנכנס ויולא ואינו מכבדו לומר לו בוא ואכול עמי, יאמרו שהוא מפני שפלותו, כי אין הכל יודעין שנמנע לומר כן מפני שידע שאינו סועד¹, וק"ל: ה' א"א יפתח חביות הפתוחות לחנוני בו. לשון הגמרא [חולין צ"ד ע"א] הוא המכירות לחנוני, פירש רש"י [ד"ה ולא], כל חביותיו מגופות הן, וכשבא אדם תשוב אללו פותח אמו להשקותו יין חוק, ואם מכר חבית שלימה לחנוני והיא עדיין אללו, לא יפתחנה לאורח הבא מפני שגונב דעמו להחזיק לו טובה חנם, דקסבר זה הפסד גדול נפסד על ידו שהרי חבית זו פשאל חסירה ויחלקלקל יינו, וזה ימסרנה מיד לחנוני שמכרה לו. וכן נגמרה מסיק ואם היה האורח חביב עליו דלגלגה היה פותח לו, מותר, והכ"ז [סעיף ו'] הביאו ומהם על הטור שהשמיטו. ולשון הטור [סעיף ו'] והמחבר שכתבו, לא יפתח חביות הפתוחות, משמע דהחביות כבר נפתחו בשביל החנוני, וזה הנבע"ה מראה נפשו לפני האורח כאילו עתה פתחו בשבילו, וזה ג"כ אסור, ולא אמרין איהו דאטעיה נפשיה דהיה לו לראות שפתוחות היו כבר, ואפשר שגירסתן הימה כן נגמרה, הפתוחות ולא

עיי' פקדונות
הרמ"א

פי שהוא רגיל באותו כינוי אם כוונתו לביישו אסור.

ו' אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם כגון 'אם יש מום במקחו צריך להודיעו ללוקח' ואף אם הוא גוי לא ימכור לו בשר נבילה בחזקת שחוטתו 'ואף לגנוב דעת הבריות בדברים שמראה שעושה בשבילו ואינו עושה אסור כיצד [ה'] לא יסרהב [בבבירן] שיסעוד עמו והוא יודע שאינו סועד ולא ירבה לו בתקרובת והוא יודע שאינו מקבל [א]לא יפתח חביות הפתוחות לחנוני וזה סובר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו 'ואם הוא דבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו.

ז' לא יאמר לו סוך שמן מפך זה 'זהווא ריקן' ולא ילך לבית האבל ויבדו כלי ריקן וסובר האבל 'א"א שהוא מלא [י]ין ואם הוא עושה כדי לכבודו מותר.

ח' לא ימכור לו 'עצור של בהמה מתה בחזקת שהיא שחוטתה ולא ישלח לו חבית של 'א"א יפתח חביות הפתוחות לחנוני וזה סובר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו 'ואם הוא דבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו.

ט' אין מפרכסין לא אדם ולא בהמה ולא כלים 'לכגון לצבוע זקן עבד העומד למכור

(2) כ"ה במהדורת הסמ"ע וכו' בורה, ובד"ר: יסרהב עמו

שיסעוד עמו. (3) כ"ה בד"ר ובטור, ממהדורת חק"ב ואילך: ולילך. (4) תוספת מהדורת הסמ"ע, ועיי' סמ"ע סק"א.

עך לחם

סימן רבה סעיף ה' בסופו. ובשם של פנים משפחה אין לו חלק לעוה"ב. תוס' מגילה כ"ז ב' [ד"ה ואם כוונתו]. הרגיל להלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב, וב"ס אין נידונין יותר מ"ב חודש, ואח"כ שוהין בלא

באר הגולה

סעיף ו' ק. לשון הרמב"ם שם ריש פ"ח [נחבירה] וטור סעיף ה', ויאלר הרמב"ם שם 'שאלח ישראל ואחד כותים שוים גדנר זה. ע. לשון הטור סעיף ו' מעובדא דשמואל חולין דף ז"ד ע"א, ויאלר הרמב"ם שם דין ג' אע"פ שהנבילה אללו כשחוטתה. פ. כרייתא משמיה דר' מאיר שם [בבבירן], א. כתב הסמ"ע [ספ"ח], שגראה לו דדוקא להפזיר בו ולהרבות שלא כנהוג הוא דאסור, אבל לדבר לו פעם אחת ושמים בוא אכול עמי מותר, שאם לא ידבר עמו כן יתבה חצירו, והרואים שנכנס ויולא ואינו מכבדו לומר לו בוא ואכול עמי, יאמרו שהוא מפני שפלותו נמנע לומר כן, כי אין הכל יודעין שנמנע לומר כן מפני שידע שאינו סועד¹, וק"ל: ה' א"א יפתח חביות הפתוחות לחנוני וזה סובר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו 'ואם הוא דבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו.

באר היטב

סעיף ו' ר. מום. פירוש, אע"פ שאין בו אונאה ממון מ"מ היה לו להודיע, והוא דומה לגניבת דעם דאסור אע"פ שאין בו חסרון ממון. שם [סמ"ע סק"ז]: ה. דומה לגניבת דעת דאסור אע"פ שאין בו חסרון ממון. שם [סמ"ע סק"ז]: ה. להודיעו. נש"ס מסיק דאם היה האורח חביב עליו וכלגלגה היה פותח לו, מותר, והכ"ז הביאו ומהם על הטור שהשמיטו. שם [סמ"ע סק"ט]: סעיף ד' ה. ריקן.

ליקוטים אלו
חזו לפני
הרמ"א
הפוסקים
הנפשו
בהפסדות
הוא סבר
שליקוט זה
זה שאמר
הטור אחר דבר
כתב שחידת
שם ס"פ אר
הנכח"י
שלפניו
נראה דכ"ל

ביאור הגר"א

סעיף ט' (ליקוט) כגון כו'. * שם [ב"מ ס' ע"ב].

פ. כרייתא משמיה דר' מאיר שם [בבבירן], א. כתב הסמ"ע [ספ"ח], שגראה לו דדוקא להפזיר בו ולהרבות שלא כנהוג הוא דאסור, אבל לדבר לו פעם אחת ושמים בוא אכול עמי מותר, שאם לא ידבר עמו כן יתבה חצירו, והרואים שנכנס ויולא ואינו מכבדו לומר לו בוא ואכול עמי, יאמרו שהוא מפני שפלותו נמנע לומר כן, כי אין הכל יודעין שנמנע לומר כן מפני שידע שאינו סועד¹, וק"ל: ה' א"א יפתח חביות הפתוחות לחנוני וזה סובר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו 'ואם הוא דבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו.

שאלה כו

ביאור דברי הרמב"ם בסברתו שגזלת ונגיבת הנזק אסורה מן התורה והצלתו מסענת מחרש"ל והשנות על מחרש"ל • יישוב תמיהת הרב המגיד על הרמב"ם בדין עושק וגזל • יישוב קושית התוס' באיזהו נשך ר"ה לעבור עליו לדעת הרמב"ם • פלא בדברי התוס' הנוכר • יישוב כמה קושיות של התוס' באיזהו נשך ובהמקבל לדעת הרמב"ם בטוב טעם • ראייה לסברת הרמב"ם הנוכרת מסונית הנמרא • השנה על הכסף משנה • יישוב תמיהת הכסף משנה על הרמב"ם • מותיב ומפרק בגמרא • פלא על התוס' באיזהו נשך • סילוק סענת הרב המגיד מחרמב"ם • השנה על ה"ה מהר"ר אברהם ברודא מפראנ • יישוב דברי הרמב"ם בדין הכובש שחר שכיר בטוב טעם

פרוסמטין. למחותני ה"ה מהר"ר מאיר נר"ו אב"ד שם [בעל הפנים מאירות]

ולטעמיה דמהרש"ל תיקשי לנפשיה הא איהו גופיה סבירא ליה דאפשר דהנהו דרשות (שם ז, טז) דואכלת את כל העמים בזמן שהם מסורים בידך, וכן (ויקרא כה, ג) וחשב עם קונוהו שלא ימשכנו ויצא, דרשות גמורות ניהו וכן הוא האמת לדעת, ותקשי למהרש"ל והאיך נצטוונו במצות עשה שלא לגזול דמה לי מצות עשה או לא תעשה, רכשם שהאזהרות והמניעות שבתורה אינן אלא לישראל ולא לאומות כך החיובים והעשין אינן אלא לנו, ואדרכא החיובים יותר נראה שאינן אלא לישראל כי כן לא מצינו במצות בני נח אלא אזהרות ומניעות לבד מאברהם, שיצא מהם באהבת ה' יתברך, אותו ציווהו במצות המילה, אלא על כרחך אין זה ענין לזה שהאומות לא נצטוו להיות פועלים ועושים מצות התורה אבל אנחנו נצטוונו עליהם בהרכבה מצות, ואף מאן דאמר גזל הגוי מותר נמי הוי תיובתיה דמהרש"ל, דהא איצטריך לדידיה רעך למישרי גזל הגוי, ואי כסברת מהרש"ל דלא ניתנה אלא לישראל וכו' רעך למה לי הא ממילא ידעינן ליה, אלא וודאי אין זו סברא ודו"ק^(א).

ומה שתמה הרב המגיד על הרמב"ם שפירש איזהו גזל זה הוא הלוקח ממון אדם בחזקה, ואיזהו עושק זה הוא שבא ממון חבירו לתוך ידו ברצון הבעלים וכיון שתבעוהו כבש הממון כו'. ובפרק המקבל (כ"מ) דף קי"א (ע"א) אמרינן זה הוא גזל זה הוא עושק, ולמה חילקן לעבור עליו בשני לאוין. ג"ל ברור שדעת הרמב"ם שפשוטו של מקרא הוא לכנות גזל החוטף בחזקה וכדמייתי הרב המגיד מפרק מרובה (כ"ק עט ע"ב) כגון (ש"ב כג, כא) ויגזול החנית מיד המצרי, ובפירושו הביא כן הרמב"ם ז"ל בספר המצות אשר לו מצוה רמ"ה וזה הוא העיקר השני שהשריש הרמב"ם

ראיתי מה שכתב מעכ"ת בשם ה"ה מחותני מהר"ר אברהם ברודא מפראנ על קושית מהרש"ל (ב"ק פ"י סי' כ) על הרמב"ם (הלי גזילה פ"א ה"ב) דסבירא ליה (לפי דעת מהרש"ל לאפוקי לפי דעת הכ"מ) שגזלת ונגיבת הגוי אסורה בלאו של ישראל. ודבר תימה הוא בעיני כי התורה בכללה ובפרטה לישראל ניתנה עכ"ל מהרש"ל. וכתב עליו הרב הנ"ל שהיא קושיא חזקה.

ולי דברי מהרש"ל תמוהין מאוד, ומה ענין דהתורה לישראל ניתנה ולא לגוים שהביא מהרש"ל ומה זו קושיא להרמב"ם, אטו משום לתא דידהו הוא, וכי הרמב"ם סבור שהגוי נצטווה שלא יניח לישראל לגזלו או לגנוב ממנו, והלא אנחנו נצטוונו שלא לעשות מעשים מכוערים, ולא יהא אלא גונב על מנת למיקט או על מנת לשלם תשלומי כפל אף שאינו מתכוין לגנוב, ולא עוד אלא שמתכוין לטובת הנגנב, עם כל זה נצטוונו אנחנו שלא להרגיל עצמינו לגנוב, וכבר מצינו שני לאוין מפורשים בגוים (דברים כא, יד) לא תתעמר בה ומכור לא תמכרנה בכסף, וכשצריך על ערי הגוים נצטוונו להניח בה רוח אחת מבלי מצור לכל מי שירצה להמלט על נפשו כמה שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מלכים פרק ששי דין ז'. וכן (שם כ, י) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום^(א), ואף כבעלי חיים בלתי מדברים נצטוונו על צערם מדאורייתא למאן דאמר (כ"מ לב ע"ב), ואותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא כב, כח), ומצות שלוח הקן יש בה עשה ולא תעשה, ואף בצמחים נצטוונו (דברים כ, יט) לא תשחית את עצה, וכל זה אינו בעבור הפעול אלא בעבורינו אנחנו הפועלים לקנות בנפשנו דעות אמיתיות

There seems to be a מחלוקת between the מהרש"ל and the חכם צבי. The מהרש"ל holds that the איסור of דעת גניבת דעת is because you are affecting the person who is being deceived. The Chacham Tzvi's opinion is that it's אסור because it is a destructive middah.

(ח) וסנת לנ: ע"ש.
(ט) נכל מהלל כל.
(י) (סס), (ד) עיר.
(י) שחש ז ג (ו) (יעין)
תוס' סנהדרין יד: ד"ס
אל ימקד ונכלל מהלל לנ:
ד"ס כל.

(b) גב' ובי תימל מלך
אבל טהן:

(א) גמ' ת"ר אצ"ה
 ב"ר, ג"צ גרמא הדיף
 לסיקן ור"ל דלא יעברו לי
 יסדס מחדשים ועל רבס
 דמחזי (ועמ"ס רבנן
 מ"ח ס"ק רכ"ה)
 (ב) רש"י ד"ה סג"ו
 ודוקא ב"ר, ג"צ אל
 ה"ל"ס לא סג"ו קן
 (ג) ס"ב וכן ג"ר, ג"צ
 אל הדיף חולק ע"ו וכן
 אמר סג"ו דוקא על
 ין וכן מ' ה"ל"ס

פרויקט "פירוש שו"ס"
(פליימער) (דעם יומם)
דף פא פ"א.

[illegible]

.D

דא א מיר פירט מיר
מיר דא א סוף
אין קע ערשט מיר
לעבט ערשט:

זבג ב' מתי' שם סלי' ה
 טושים שם סלי' ה
 טו:
 זבג ב' מתי' שם סלי' ה
 טושים שם סלי' ה
 זבג ד' מתי' שם טושים
 שם סלי' ה
 זבג ד' מתי' שם סלי' ה
 טושים שם סלי' ה
 טו:

צד ו' מ"ח שם ה' ה'
 ט"ש"ע שם ט"ש"א:
 צד ו' מ"ח שם ה' ה'
 ט"ש"ע שם ט"ש"א:
 צד ו' ט"ש"א שם
 ה' ו' ט"ש"ע שם
 ט"ש"א שם
 צד ו' ט"ש"ע שם ט"ש"א

א. מ"ז שם הלכה ו:
 ב. מ"ז שם הלכה ד
 טו"ט שם סעיף יח:
 א. מ. ז. מ"ז שם טו"ט
 שם סעיף יח:
 ב. מ. מ"ז שם הל' ב
 טו"ט שם סעיף ט:

ס'א סכת' מודיעו
ביה לקמן במו', ובסי'
תתי' הגי' במו'
דיעו). ועיי' קול המז'
ורשנים לרד' (מובא
ליקוטין במשניות ד'
לנא): כן ציל סיפור
שיש ויעביץ, עיי' (יש)
שלמה שלמה
משניות:

[illegible]

ואין צ"ל חרשים בינעם. משום דלאמר כ"ס' הנזכר אם תפסיק
(ב"ב דף ק"א) דכל מיני עתיקי מעטו צד מחמיר סיכור
והסכנה: **(מזין)** (אב"י) טוחן לו שמיני ומוכרע ליה. דק"ד
לפ"ה א"ר שלא ירמה ט' חרשים: **רבה** איתנו ליה המרא.
רמא גרסינן דלשכתן סתיה מצינא

מִשְׁמֵה הַחֲמֹרִימִן מְגִדִּים (דף טז)
וְכִלְדָּה מַעֲבִירָה (פסוק דף טז)
הָיָה מִיִּזְרְהֵל מִנְּמוֹנָה (דף טז) דִּרְשָׁה בְּיָדֵי דָוִד
וְיֹסֵף בֶּרֶךְ (חיי"ט) וְהַשְׁמָה יִנְחֵלֶה הָאֵל
לְחַמְדָּה רַבָּה בְּפִקֵּי הַמְּוִלֹּת (דף טז)
דָּף טז וְסָד דָּהִי (חֲמֹרִי) כֵּל חֲמֹרִי
לְדָל דָּרִי עַל מִלֵּה מִיִּזְרְהֵל לְדָל חֲמֹרִי
הוּא וְצִפְרָק אֶחָד מִלֵּה דָרִי מְמוֹנֹת
(פסוק דף טז) אֲחֵרִיךְ אֶל יִסְכָּר הַמּוֹנֵי
שָׁמַיִם הַיִּזְרְהֵל מִסָּס לְנֵחַל אֶס יֵס וְסָ
כ"ג כְּנֵד טַנְהִירָה קַטְנֵה וְיִזְרְהֵל וְסָ
לְאֵל אֶל יִזְרְהֵל מְשֻׁמֶה מְמוֹנֵה עַל חֵד
חֲרִי דִקְרָא (חיי"ט) מְמוֹנֵה טַסֵּם מְוִי
אֶס וְיִזְרְהֵל קַסֵּה דִמְשֻׁמֶה חֵסֵם דְּסָל
לְרַבָּה דִּיעִקָּר מְוִיגֵךְ כֵּל דָּרִי דְמוֹק
מְחִירִי מְמוֹנֵה בְּטֹלְקִים מִיִּזְרְהֵל וְסָ
יִין בִּינֵן הַשְׁרֹנִי דְּוֹקָא דְרִפִּי וְגִרְהָה
דִּרְשָׁה מְוִיגֵךְ מְמוֹנֵה דִקְרָא לְאֵל יִסְכָּר
הַמּוֹנֵי בִּינֵן הַשְׁרֹנִי וְהִרְשֵׁה מִסָּס מְוִיגֵךְ
פִּיזִים לְאֵל יִסְכָּר הַמּוֹנֵה שָׁמַיִם יִזְרְהֵל
נִי מְסֻנְהִירָה גְּזוּלֵה דִמּוֹג גְּנִימֵי
אֶסֶל אֶס יִסְכָּר מִיִּזְרְהֵל יִזְרְהֵל כ"ג וְסָ
כ"ד שְׁקוֹל מְוִיגֵכֵה שְׁמֵיִם אֶחָד הָרִי
כ"ג וְיִזְרְהֵל מִיִּזְרְהֵל מְמוֹנֵה
דִּלְחִירִי מְמוֹנֵה בִּינֵן מְמוֹנֵה

ואלא א"כ מודיעו ולא לתגר אע"פ שמודיעין מכלל
 ע' ליה אמר רב יהודה ה"ק אין מערבין שמרים של
 ז'ום בשל אבויז אבל נותן לו את שמדיו תנא נמי
 השופה יין לחביוז לא יערב של אבויז בשל ז'ום
 אבל מערב של אבויז בשל אבויז ושל ז'ום בשל
 ביינו ה"ז לא ימכרנו בתנות אלא א"כ מודיעו וכו':
 מחנותא מזנה מעמיה לא הוה במים שדריה
 אגן תנן ולא לתגר אע"פ שהודיעו א"ל מזגא דדי
 דמצי ומחיליה ומזבין ליה א"כ אין לדבר סוף:
 ז'ום בין יטילו וכו': תנא למחצה לשלש ולרביע
 שנו: **מתני'** רבי יהודה אומר לא יחלק התבוי
 מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים מתירין
 וחכ"א זכור לטוב לא יכור את הגריסין דכר'
 תירין ומודים שלא יכור מעל פי מגורה שאינו אלא
 יכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים:
 יבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמנאי ואת פליג
 השער וחכ"א זכור לטוב וכו': מאי מעמא דרבנן
 משום

אֶל אֲדֹמִים: יֵשׁ אִישׁ. מִיֵּן שֶׁשָּׂפָה אֲדָמָה וְנִשְׁאָרוּ הַשְּׂמֵרִים אֵין מַעֲרִין
 יוֹ אֶת שְׂמֻרָה. שֶׁל יֵין עֲלָמוֹ וְיוֹם וְלֹא דוֹקָא וְיוֹם הָדֵין לִיֵּם
 וְיֵין מִתּוֹ: הַשְּׂמֻרָה יֵין. כֵּל דְּכֵר הַלְלוֹ הַמִּדְרָגָה¹⁰ מִמֶּנּוּ מְכַלֵּי אֵל
 עָלֵינוּ דְּרַכּוּ: בְּיָמֵינוּ. מִסְּסֵס וְעוֹבֵד: וְדֵא אֵין תָּנִי וְיֵא אֲחֵר
 כִּרְעוּ שְׂמֻרָה קִי מִתּוֹת הֵינּוּ הַיָּמִים מַעֲרִין שׁ וְזֹלָתָהּ מִכְרַת לֵי
 עוֹ מִיֵּם הַרְסָה: וְכִי תִיבֹא מִיֵּיתִי הַפְּרָא חֵיִיא וְיַעֲרֵב בִּידָה. עַל
 דְּבִי מִיָּה. שֶׁקֶף הֵינִים לְבַדֵּם אֲסוּר לְמַסְרֵם לְמַסְרֵינוּ שְׂמֻנָּה עֲרֵסָה
 עוֹ שְׂמֻרָה עֲקִיסָה: אֲחִיבָדָה אֲשִׁישׁוּי וְלִבְיָה. הַכֵּל כְּמוֹתָהּ הַמְדִּיעָה
 וְיוֹת אֶת הַדְּשֵׁי. לְמַסְרֵם חוּל מַפְּטִי מַתְרַגְלִי לְבֵא אֲלֵנוּ וְנִקְרָא
 יֵין. פּוֹלֵן גְּדוּסוֹת בְּרִיחִים אֲחֵת לְשִׁמִּים: יֵא יִבּוֹר אֶת הַדְּפִסְיוֹת¹¹.
 שְׂמֻנָּה מִסֵּס: וְהַכְּתִיבִי מַתְרִין. עֲשֵׂמֵנָה מַפְּטֵם בְּמִלָּה: וְיִבְרִישׁ יֵא
 מִלָּה: יֵא שְׂמִי אֵל כְּמוֹת אֶת הַיֵּין. כְּמִלְרֵי וו: וְאֵין מַפְּרָשִׁין.
 יִשְׁפִּי. פְּרִוֹס¹²: מֵאָה וְעֶשְׂרִים. נִקְטָה וְסוֹר לְעוֹד לְשׁוֹן בְּרַכָּה:

ואין צ"ל חדשים בשנים. פסק למחר ול ימים לא יעברו את
החדשים שהם יצחק וישעיה קצח יותר מן החדשים: בשי
שששששש. קשה שמעתי את הרך לפיכך פסק עמו כך מעבר
כך קשה ¹² ודוק קמה קשה כך ולא כך בקשה פסק עמו קשה
לא יעברו את הרך ¹³ וכן אין צריך

וְאִין צִדִּיק לֹמֵד וְלֹא
אִמְרוּ בֵּין הַתִּירוֹ לַעֲרֵב
מִשְׁבִּיחוֹ ^א אִין מַעֲרֵבִין
לֹא אֶת שְׁמֵרֵיו ^ב אִי
יִמְכְּרוּ בַחֲנוּת ^ג אִי אֶל
אֵעִיף שְׁהוֹדִיעֵנו שְׁאִינוֹ
שִׁנְהֵנו לְחִטִּיל מִיּוֹם בֵּין
מִתְּ גִרְנוֹת וְנוֹתָן לַתִּירוֹ
גִּתוֹת וְנוֹתָן לַתִּירָן פִּישׁ
יִהְיֶה מִתְּבוֹן לַעֲרֵב ^ד **גַּבִּי**
מִאֲרֵבֶּע וְיִשְׁנֹת מִשְׁלֵל
אִפִּילוֹ חֲדָשׁוֹת מִשְׁלֵל
מַעֲרֵבִין מִפְּנֵי שְׁאֵרֵם
אִמְרוּ בֵּין הַתִּירוֹ לַעֲרֵב
שְׁהוּא מִשְׁבִּיחוֹ ^ה **וְכֹרֵ**
אִמְרֵה ^ו כֹּל בִּאֲמַת אֵלֵינוּ
רִינִי ^ז וְכֹיֵן הַגִּתוֹת שֶׁנִּי
שֶׁלֹא יִבֹּן הַגִּתוֹת - אִמְרוּ
מִחֲלֵי רֵב אַחֵא בְרִיהַ
מִנִּי רֵבִי אַחֵא הֵיא דְּהֵרִי
בְּדִבְרֵי הַנְּמֻסִּים וְאִין
אֲבֵל נוֹתָן לֹא אֶת שְׁמֵרֵיו
רִישָׁא אִין מַעֲרֵבִין כֹּלֵל
לֹא אֶת שְׁמֵרֵיו דְּקֵא כִּי
סִיפֵא לֹא יִמְכְּרוּ בַחֲנוּת
דְּרִישָׁא אֵעִיג דְּלֹא מוֹתָן
אֲמַשׁ בִּישׁל יוֹם וְלֹא שׁ
הִכִּי רֵבִי יְהוּדָה אוֹמֵר
וְלֹא שֶׁל יוֹם בִּישָׁל אֵלֵינוּ
יוֹם: מִי שֶׁנִּתְעַרֵּב מִיּוֹם
רֵבִא אִיִּיתוֹ לִיהַ חֲמוּר
לַחֲנוּתֵא ^א אִיל אֲבִי וְהֵרִי
מוֹדֵעַ דִּיעַ וְכִי תִימָא
מִקּוּם שִׁנְהֵנו לְחִטִּיל
אֲמַר רַב ^ב וְכֹיֵן הַגִּתוֹת
קָלִיּוֹת וְאֵנְחִין לַתִּינוּקֹת
וְלֹא יַפְחוֹת אֶת הַשְּׁמֵרֵיו
אֲבֵא שְׁאוּל וְחִכְמִים ^ג
כְּגוֹבֵא אֶת הָעֵץ ^ד אִין מִן
^ה **גַּבִּי** מִזֵּי מִעֲמִיּוּדוֹ
שִׁיִּסְקִי: וְלֹא יַפְחוֹת אֶת

[illegible]

סעיף ו' ז' אם יש מום במקחו כו'. פירוש, אע"פ שאין בו אונאה ממון מ"מ היה לו להודיע, והוא דומה לגניבת דעת לאסור אע"פ שאין בו חסרון ממון: חו"ל יסרהב. פירוש, לא יפטר בו, ומדכבצ לשון זה, וגם אחר זה כתב ולא ירצה לו במקרובת, דקדמי

פי שהוא רגיל באותו כינוי אם כוונתו לביישו אסור.

ו' אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגבוב דעתם כגון 'אם יש מום במקחו צריך להודיעו ללוקח' ואף אם הוא גוי לא ימכור לו בשר נבילה בחזקת שחוטה ואף לגבוב דעת הבריות בדברים שמראה שעושה בשבילו ואינו עושה אסור כיצד ח"ל לא יסרהב [בבבירור] שיסעוד עמו והוא יודע שאינו סועד ולא ירבה לו בתקרובת והוא יודע שאינו מקבל ח"ל יפתח חביות הפתוחות לחנוני וזה סובר שפתחם בשבילו אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו ואם הוא דבר דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו כגון שפגע בחבירו בדרך וסובר זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו.

ז' לא יאמר לו סוף שמן מפך זה 'זהו ריקן' ולא ילך לבית האבל ובידו כלי ריקן וסובר האבל 'אשהוא מלא [יין]' ואם הוא עושה כדי לכבדו מותר.

ח' לא ימכור לו יב"ע של בהמה מתה בחזקת שהיא שחוטה ולא ישלח לו חבית של [החבית] יין 'אשמן צף על פיו'.

ט' אין מפרכסין לא אדם ולא בהמה ולא כלים יב"ע לצבוע זקן עבד העומד למכור

(2) כ"ה במהדורת הסמ"ע וכו' בטור, ובד"ר: יסרהב עמו שיסעוד עמו. (3) כ"ה בד"ר ובטור, ממהדורת תק"ב ואילך: ולילך. (4) תוספת מהדורת הסמ"ע, ועיין סמ"ע סק"א.

ערך לחם

מוכר ובלא רעה, ותשובה מועלת לכל דבר. תוס' [בבא] מצינו נ"ח ב' נ"ה חוק. לישנא בישא, איני דלית ליה לקבולי, למיחש ליה מיכע. נדה ס"א א'.

ובשם של פגם משפחה אין לו חלק להגיל להלכין פני חבירו ברבים אין לו חלק לערוה, ומ"מ אין צידועין יותר מ"ב חודש, ואח"כ שוהין בלא

באר הגולה

סעיף ר' ק. לשון הרמב"ם שם ריש פ"ח [מכירה] וטור סעיף ה', וביאר הרמב"ם שם ש"אחרי יסרהב ואחד כותים שום נדבר זה. ע. לשון הטור סעיף ו' מעובדל דשמואל חולין דף ז' ע"א, וביאר הרמב"ם שם דין ג' אע"פ שהנבילה אכלו כשחוטה. פ. ברייתא משמיה דר' מאיר שם [בבבירור]. נ. כתב הסמ"ע [סק"ח], שגראה לו שדוקא להפזיר בו ולהרבות שלא כנהוג הוא דאסור, אכל ללדבר לו פעם אחת ושמים בזה אכול עמי מותר, שאם לא ידבר עמו כן יתבזה חבירו בפני הרואים, שאמרו מפני שפלותו נמנע לומר כן, כי אין הכל יודעין שאינו סועד, עכ"ל. ק. בנותחאות הגמ' שלפנינו [שם] המכורות לחנוני, ופירש רש"י [ד"ה ולא], כל חביותיהם מגופות היו, וכבצא אדם משבז אכלו פותח לו חבית של יין חוק, ואם מכר חבית לחנוני שלימה ועדיין היא אכלו לא יפתחנה לאורח הבא לו, מפני שגונז לבו להחזיק לו טובה חס, כסבור זה הפסד גדול נפסד ע"י שהרי תשאר החבית זו חסרה ויתקלקל יינה, זה יפתחנה מיד לחנוני שימכרנה. [סמ"ע סק"ט]. ר. מעובדל דמר וטורא צריה דרב נחמן ורבא ורב ספרא דהו פגעי אהדי וכו', וכדאמר ליה רבא לרב ספרא, שם ע"ב. סעיף ד' ט. טור שם [סעיף ד'] וברייטא שם [חולין צ"ד ע"א], סעיף ח' ט. שם [בטור סעיף ד'] ברייתא שם [חולין צ"ד ע"א]. ומפרש שם שני טעמים, אחד, מפני שמטעהו, ואחד מפני הסכנה, ופירש רש"י, שמטעהו, שאין עורה של מתה מאליה חוק כשל צריאה שחוטה, א"נ מפני הסכנה, שמה מחמת נשיכת נחש מתה והארכ נבלע בעור. סעיף ט' א. משנה פ"ד דנ"מ דף ס' ע"א, וכדמפרש לה בגמרא שם ע"ב.

באר היטב

פירוש, והוא יודע בו שלא יסון, ומשום דוקא אסור מפני גניבת דעת, דחבירו יחזיק לו טובה חס, אכל אס היה בו שמן, אף שידע בו שלא יסון, מותר לו לדבר בזה וסון ממנו, מפני הכבוד. שם [סמ"ע סק"ט]: סעיף ח' ו. צף. נש"ם אמרו דמעשה היה כן, זה שנשתלה לו זימן אורחים דסגר שיש לו שמן כל זרכן, לסוף מלא שסמיו יין

והוא פירוש, אע"פ שאין בו אונאה ממון מ"מ היה לו להודיע, והוא דומה לגניבת דעת לאסור אע"פ שאין בו חסרון ממון. שם [סמ"ע סק"ט]: ה. להודיעו. נש"ם מסק דאם היה האורח חביב עליו וכלא"ה היה פותח לו, מותר, והכ"י הביאו ותמה על הטור שהשמיטו. שם [סמ"ע סק"ט]: סעיף ד' ה. ריקן.

ליקוטים אלו
היו לפני
הדפוס
מהעמדות
ונדפסו
בהשקטות
והוא סבר
שליקוטים זה
זה שלאחר זה
הם אחד וליכ
כתב שחיתת
שם ס"ט. אר
מהכ"י
שלפנינו
נראה דכ"ל

זו א מ"י פ"ה מהל'
מאכלות ואסורות הל'
יד וע"ס סמג לאין קלט
קמא טוש"ע וי"ד ס"ר סה
ס"ה סעף יא:
זו ב (מ"י) פ"ד מהל'
מסירות טוש"ע ח"מ
ס"ר רכס סעף ו:

[illegible]

כוכבים אֵלֶם הָאֵל וּמִעֲבֹד הַדְּמִי בָרָא
 וַיְבָרֵךְ. הָיָה וְהָכֵל וַיִּדְעַם שֶׁלֹּא הָיָה
 מִיָּדָיו. וְאוֹכְלֵי גִידֵיהֶם כִּסְרוּ שֶׁטֶלֶם:
 מִיָּדָיו. לָלֶזְזֶה אֶת מִיָּהּ הַקֹּדֶשׁ מִנְעֻמָּה
 כִּי: אֵלֶם בְּמִקְוֵה שִׁמְבְּרִין. וְהָיָה
 אֵלֶם לֹא לִזְמַן שֶׁלֹּא הִכְרִיז הַלֵּךְ
 וַיִּשְׁרָף לְתוֹכָם מִנְעֻמָּה: אֲבָרָה הָאֵל
 מְבָרֵךְ. וּמִדֶּלֶל אִכְרוּ לֹא שֶׁטֶלֶם הָיָה
 לִשְׁלֵל וְהָיָה בָּךְ: רַבָּא אֲמַר בְּרָחָה
 בְּמִקְוֵה שִׁמְבְּרִין. רִישָׁא דְקִמְתִּי וַעֲבֹד
 כִּסְבִּים אֶפְלִיזוּ תַחֲסֵה אֶת כִּרְךָ לִטְוֹל
 כֶּשֶׁמְבֶרֶז הָיָה שְׁאוֹת הָיָה לֹא יָקָם
 וַיִּשְׁרָף לֶשֶׁת מַעֲבֵד כִּסְבִּים וְיִסְפֵּה אֵל
 דְּלִקְוֹר שְׁלֹת דִּינִר בִּד עֲבֹד כִּסְבִּים
 כֶּשֶׁמְבֶרֶז הָיָה וְהָדִיל לִי עֲרֵפֶה
 וַיִּמְכְּרֵה לִי: מִצִּינֵיחָא בִּשְׂמָלָה הִכְרִיזוּ.
 שְׁאֵרֵה לֵב אֵלֶם וְהָיָה הִכְרִיז לִי עֲרֵפֶה
 שְׁנֵהֶלֶד לִדֵּם לִפְקִיר אֲבָרָה לְמַעֲבֵד
 לְעֹבֵד כִּסְבִּים שִׁמְתָּ וַיִּמְכְּרֵה לִי שֶׁלֹּא
 הָדִיל וְיִקְוֹם שִׁמְבְּרִין אֵלֶם הָיָה
 הִכְרִיז אֵלִי לְזִמְנָן מִנְעֻמָּה: בְּרָחָה בְּמִקְוֵה
 שְׂאִין בְּמִיָּדָיו. וְהָיָה זָקֵן וַיִּשְׁרָף מַעֲבֵד
 כִּסְבִּים בְּשֶׁר הֵילֵךְ רִישָׁא אֵלֵי לִטְוֹל
 גִּידָה וְיִסְפֵּה אֵלֶם אֲבָרָה לִשְׁלֹת עֲבֹד
 כִּסְבִּים וְיִקְוֹם בְּשֶׁר דִּרְפִין לֵאֶזֶן אֲמַרְזִין
 אֵל לְזִמְנָן שֶׁלֹּא כִּסְבִּים דְּלִאֲעֻלֵּי אֲבָרָה
 אֵלֵי יִדְעִין: וּבִצִּינֵיחָא. דְּקִמְתִּי אֲבָרָה
 לְמַעֲבֹד לְעֹבֵד כִּסְבִּים אֵלֶם אֵלֵי הַדְּמִי:
 גִּוּיָהּ שְׂמָלָה בִּשְׂמָלָה אֵלֵי. הַעֲרֵפֶה פָּעִי
 וַיִּשְׁרָף אֵלֵי הַרְוֹחָה לֵב שִׁמְעֵן מִן הַנֶּחֱבֵה
 שְׂהִיָּה עֲרֵפֶה קִסְוֵר שְׂהִיָּה כִּשְׂרָה וַיִּמְיָה
 בִּשְׂמָלָה גִּדֵּי עֹלֶתִי לִי לְעֹבֵד כִּסְבִּים אֵלֵי
 גִּדֵּר שֶׁמֶת וַיִּמְכְּרֵה לִי פָּעִי וַיִּשְׁרָף וַיִּקְחֵה
 מִדִּדּוּ וְאוֹכְלֵהֶּ נִגְזַה לִי דְנִשְׁלֵמָה אֵלֵי
 מִיָּמֶת עֲבֹד דְּלִאֲעֻלֵּי קִמְצִין לִי לְעֹבֵד
 כִּסְבִּים וְהָיָה וַיִּשְׁרָף עֲבֹדִי קִימִי וְהָיָה
 וַיִּשְׁקֵן לְתוֹכָהּ לִי מִיָּהּ הַקֹּדֶשׁ לִי הָרִין לִי
 מִיָּהּ אֲבָל שֹׁלֵה מִיָּהּ כִּסְבִּים בְּצִיחָה
 הָאֵל וְהָיָה וְהָיָה יִרְאֵה אֵלֵי אֵלֶם אֵלֵי
 גִּוּרִין כִּלֵּי הָאֵל שִׁמְתָּ יִקְחֵהוּ אֵלֵי דְרָעָה
 אֲתֵלֵּה דְבְרִינֵיחָא וְגִוּרֵי זֶה בְּדִלְקֻינֵיחָא
 לְעִיל¹ גִּוּרֵה שֶׁמֶת יִמְנַנֵּה לִי כִי: בִּשְׂמָלָה
 בִּישְׂמָלָה² כִּסְבִּים. אֵלֵי חֵלָא. אֵלֵי לִדְרִיטִי בְּשֶׁר
 לְעֹבֵד כִּסְבִּים: אֵלֵי אֲבָרָה. וְגִוּרֵה אֵלֵי
 לֵס מִנְחָה שְׂאִין אֵלֵי וְרִישֵׁי לֹאֲכֻלָּה:
 אֲבָרָה הָאֵל מְבָרֵךְ אֲבָרָה שִׁמְבְּרִין. דְּקִמְתִּי
 מִשְׁתַּלֵּי אֵל עֲרֵפֶה אֵל כִּשְׂרָה וְהָיָה לִי
 לְעִיל³ מִפְּעִי שִׁמְטֵעֻהוּ בְּצֹחֹר לִי בְּחֻקֵּת

אינהו

המסורות נחטפו כשחומר לו בשצ"ק חיי פותחן דודא ג
צסחם חסור ולא שרי אלא צכה"ג ועוד דמאי פריך מרז יהודה
בשצ"ק אני פותחן לכך נראה דהחם צסחם ואסור משום דל"ץ
לאסוקי אדעתייהו דטרפה היא ומר זוטרא איצעי ליה לל

והא קא מביינין י"ד, וא"ת והא חץ זה טעות כיון דגלאו ה
לעיל^א שאני עולא דמצד ליה לרב יהודה וי"ל דלא דמי דמי
למנוי מ"מ בעצרו פתחן וכוון דאפילו לא היו מוכרות היה פוח

[illegible]

יה טפי הוה מרחנא דכ"ג אמרינן
 כך צמח שפותח ביון שהיו מכורות
 כלל אל הכא לא צאו כלל בעצורו:
 אמן

ממזדה הש"ס
עם דיסקפות
(6) לעיל צג, (3) עמוד א,
(2) ד"ח בזורה, (7) לעיל
עמוד א.

הנהגות הב"ח
(א) תוס' ד"ה סמך וכו'
ליכול לומר רב חשי
כשינוי:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אמר וכו'
היינו בשאומר לו
דכשרה היא. ע"י לקמן
דף קו ע"א ונמהרש"א
שם:

הנהגות וציונים
[א] גי' הרשב"א ומציעתא
בשמוכרה לו בפני
ישראל, עיי"ש ועיין

(ג) בכת"י והיום יודע
 שאמר להם אונס:
 (ד) בכת"י באומר לו:
 (ה) ברש"י שכר"ף
 מגלה (ו) ב' בתוס'
 הראש ולא יחוש:
 (ז) בכת"י ובתוס' הראש:
 (ח) בכת"י ודס"ד
 מביניהם כשמוכר
 לו: (ט) אולי צ"ל אין
 קונה ב"י ישראל מגור:

The gemara says that you are allowed to advertise treif meat to sell to goyim without announcing the fact that it's treif, even though the goy wouldn't have bought it if he knew it wasn't kosher. The reason the gemara gives for this is **אינהו הוא דקא מטעו אנפשיהו**. See how Rashi, Tosfos and the Ramban interpret this idea, and how the Shulchan Aruch paskens.

בקרע מושלכת גזרו בה לחוש לרובא דעלמא, דאמרינן שמא עורבים הביאוהו¹⁷⁷ או שמא חולדה וברדלס¹⁷⁸ גררוהו והחליפו, הא אם נמצאת תלויה בדרך שאין העופות והשרצים עושין כן מותרת. כך כתב הראב"ד ז"ל¹⁷⁹. והיה¹⁸⁰ חיותא דתליא בסלתא¹⁸¹, תליא במקום שהשרצים נושאים ונותנים שם ולפיכך חששו לה.

והא דאמרינן לקמן¹⁸² האידנא דהיתרא שכיח טפי, לא אתיא כרב, דלדידיה לעולם אסור¹⁸³, ולפיכך השמיטה רבינו הגדול ז"ל. ויש לומר דשאני התם, דאפילו ניזיל בתר רובא דעלמא נמי שרי, שבכל מקום של ישראל מצויין יותר באותו היום¹⁸⁴. ואין זה מחזור¹⁸⁵. והסכימו מן הגאונים ז"ל¹⁸⁶ שהלכה כרב¹⁸⁷, שהרי כולה סוגיא כרב ריהטא, ובפ' אלו מציאות¹⁸⁸ נמי מקשינן מינה¹⁸⁹, אלמא הלכתא

מותר למכור לו ואסור ליקח ממנו. ושיטתא דברייטא לרבא בגוי אין צריך, דכיון שהכריזו נותנין לו דבר האסור ואין לוקחים ממנו, ואין מוכרין לו עד שעה שיכריזו, ואל יאמר אדם לגוי ליקח לו, שמא ימכרו לו בשר נבלה משעת הכרזה ואילך. ולרב אשי כולה כדאביי וסיפא לא יאמר שמא ימכרו לו נבלה בפירוש, דאלו בסתם אסור שמא יראה ישראל ויקח ממנו כדקתני מציעתא.

הא דאמרינן אינהו דאטעו אנפשייהו. מפני שהיה להם לחשוב שלא לחנם הכריזו הבשר הזה להם, וכן מר זוטרא היה לו לחשוב שלדרך היו מהלכין, דמה ראה לומר בשבילי באו, אבל בטרפה מר דשחוטה¹⁷⁴, סתם בשר ביד ישראל כשר הוא¹⁷⁵, וכן כל אותן האמורין למעלה קרובים להטעות¹⁷⁶ ועשוין להטעות הן. [צה, א] נמצא ביד גוי שאני. אבל בנמצא

היו רוב טבחי ישראל. וראה ריטב"א. ועוד כתב רבינו שם: 'ומה שהשמיט רבינו הגדול ז"ל, משום דמלתא דלא שכיחא היא ושלא יראו התלמידים המקילים ויפרצו בה פרצות'.¹⁸⁵ בחידושי הרשב"א: 'אפקוה לבר מהלכתא, דהא ודאי אפילו במעלי יומא דכפורי נמי רוב אוכלי בשר דעלמא נכריים נינהו, ומשום כך השמיטה רבינו אלפסי ז"ל'.¹⁸⁶ עי' תשובות הגאונים אסף תרפ"ט עמ' 192: 'ויבשרא סגי ליה בטביעות עינא ושפיר דמאי, ולא עבדינן כרב, דרב מילתא יחירתא הוא דעבד'.¹⁸⁷ ובמלחמות (ל, א) כתב רבינו שכן פסקו הגאונים ורב חננאל ורבני ספרד האחרונים ז"ל. וראה ראב"ה ביצה סי' תתב והגמ" מאכ"א שם בשם רב האי גאון ור"ח, וכן בספר המכריע שם כתב שכן פסק רבינו חננאל, וכן פסקו הר"ף (לג, ב), רמב"ם שם, האשכול (איערבך) ח"ג עמוד 77, ושו"ע סי' סג ס"א. אבל רש"י (להלן ע"ב ד"ה רב הונא), רא"ש כאן בשם רשב"ם, ור"ת (הובא בספר התרומה סי' מז ובתוס' הרא"ש כאן) פסקו דלא קי"ל כרב, וכ"ה בהגמ"י שם בשם ר"ת וכל רבותינו שבצרפת, תוס' ב"מ כג, ב ד"ה מחזירות, שם כד, ב ד"ה אתא לקמיה. וכן פסקו בעל המאור לג, ב ד"ה וזה שפסק [וכן ברשב"א ובתוה"ב שם בשמו], הרשב"א בב"מ כד, ב ד"ה והאמר רב [ובחידושי כאן ותוה"ב הביא ב' הדעות ולא הכריע], רא"ש כאן סי' כ, וב"ק פ"ט סי' כב, והמאירי בשם רוב הפוסקים. וראה רמ"א שם ס"ב שהמנהג להקל כדעה זו.¹⁸⁸ ב"מ כד, ב. בספר המכריע שם: 'וכן פסק גם רבינו חננאל צוק"ל וכו' מרמקשה מינה בפרק אלו מציאות וכו'. והראיה של רבינו חננאל היא ראייה ברורה וכו'.

174. דלעיל ע"א. 175. ראה רש"י לעיל סו"ע ד"ה אין מוכרין, ועי' תפארת יעקב וראש יוסף. 176. בכ"ל יש כעין סימן מחיקה על חיבה זו, הנראית מיותרת. 177. רש"י ד"ה נמצא. 178. ראה רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ח הי"ב. 179. כן בחידושי הרא"ה בדיני פרק גיד הנשה אות לא, שאם נתנו בשפוד או כפה עליו כלי בענין שאין לחוש לעורבין ולשרצים מותר [ונראה שכן מפרש מה שאמרו בגמ' להלן ע"ב: דציירא וחתיים, עי' בחידושי]. וראה מאירי. וראה ריטב"א שכ"מ מרש"י (ד"ה שנתעלם) שכתב 'על שולחני' משום דבשולחנו וכיוצא בו איכא למיחש לאיחלופי, ולאפוקי אם היה תלוי באונקלי וכיוצא בו. [וראה מ"מ על הרמב"ם שם שכ"נ מדבריו]. וראה ספר המכריע סי' סז [וכן בשו"ת הרי"ד סי' ד] שדווקא במקומות שהעורבין מצויין שם בחצרות, אבל במקומות שאין העורבין מצויין ליכא למיחש. 180. דלהלן ע"ב. 181. לפנינו בגמ' שם ליתא חיבה זו, ואפשר שאין זו גירסא אלא פירוש. ובריטב"א: 'דהוי תליא, על המוט'. 182. ע"ב. 183. כ"כ רש"י ד"ה רב הונא, הרשב"א בחידושי ובתוה"ב בית רביעי ש"ב (ל, ב), הרא"ה בבדק הבית שם, והר"ן. 184. ובמלחמות כתב רבינו: 'דלא אסרו בשר שנתעלם מן העין אלא משום שחוששים שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום ומעיר לעיר, דרובא דעלמא עכו"ם נינהו... אבל רובא דעלמא בערב יוה"כ אפילו כשאתה הולך בתר רובא דעלמא, רוב אוכלי בשר כיום זה ישראל הן, ורוב בשר ישראל הוא ואין לחוש'. וראה תוס' ד"ה אסיק, שבכל מקומות שסביב שהיו עורבין יכולין להביא משם.

28

1. We are currently opening some office suites in a frum area, and we are trying to decide what the price point should be as well as what amenities are offered by others in the area. The normal way to find out what others are offering is to "shop" prospective competition, meaning approach as if we are interested in renting space from them in order to compile that information. Being that the competitors are all owned by yidden I'm concerned about *onaas devorim* and or *geneivas daas*.
2. **False advertising:** Can I write in big letters "HALF PRICE" on a billboard, and in small letters add "for the first 10 customers"?
3. **False marketing:** Is one permitted to display an item on the internet with a picture of the one side of the product that looks good? What about to display graphics in a way that a person is fooled?
4. Is one allowed to misrepresent an item and sell it under the impression that it is from a specific brand, even though it is not true?
5. "Everyone does this in the business world": Is this a heter at all? Are there limitations?
6. When do we say, "it is the responsibility of the consumer to check it out"?
7. Is one allowed to polish or paint a new item so it should be more attractive to the consumer?
8. **Creating a false impression:** A pregnant lady goes for an interview and wears a loose dress to hide this fact, or a man dyes his hair to hide his age. Is this permitted?
9. False gratuities - I offer my employee to eat by me or another such favor knowing that he will not accept the invitation, only so that he will appreciate his workspace and work harder.
10. Is one allowed to cover up a leak in a house or rust in a car in order to raise its sellable value?
11. May one trick a goy?
12. I am in New York for a business deal that I cannot miss, and at the same time I pop into my friend's son's wedding, and I made his simcha. Do I have to tell him that I didn't come specially for this wedding rather for a business meeting?

13. I sell imitation leather or watches, etc. and I peel off the sticker and sometimes put on a different sticker “genuine leather”. I name my brand in a way that people think it is the original and not imitation.
14. My employer asked me to do him a favor and I purposely exaggerate to make it seem like I worked extra hard, e.g., my employer asked to make a call for him and I tried a few times, and I tell him I tried 10 times...
15. In the fish store they sell salmon that is advertised that it is from Norway, while really it is from somewhere else, but **same quality**.
16. The fish store advertises they deliver the fish in a refrigerated truck, and really not, but the quality is the same.
17. People who make scotch blends from good and bad without notifying the customer of the blend, and sometimes the customer expects a certain product.
18. Attracting people to enter a store based on a false advertisement, e.g., by advertising a product that is not in the store, but once the consumer has entered the store he will make various purchases.
19. An eyeglass store advertises the cheapest frames, which is true. But they don't say they use the most expensive lenses...

